

Verotuksen rajoilla

NÄKÖKULMIA SUOMEN KORKEISIIN RAJAVEROIHIN

Tero Kuusi

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
tero.kuusi@etla.fi

Mauri Kotamäki

Finnvera
mauri.kotamaki@finnvera.fi

Mikael Kirkko-Jaakkola

Veronmaksajain Keskusliitto
mikael.kirkko-jaakkola@veronmaksajat.fi

Suosittelava lähdeviittaus:

Kuusi, Tero, Kotamäki, Mauri & Kirkko-Jaakkola, Mikael (17.3.2026). ”Verotuksen rajoilla: Näkökulmia Suomen korkeisiin rajaveroihin”. ETLA Raportti nro 175.
<https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-175.pdf>

Tiivistelmä

Tarkastelemme työtulojen korkeimpien rajaverojen vaikutuksia Suomessa yhdistämällä perinteisiä laskentakehikkoja, tuoretta empiiristä tutkimusnäyttöä sekä makrotaloudellisia dynaamisia mekanismeja, jotka muovaavat tulojen muodostumista ja talouden kasvupotentiaalia.

Raporttimme kokonaisarvion perusteella päätös rajaverojen laskusta keväällä 2025 vaikuttaa oikealta. Perinteiseen kehikkoon (Saez, 2001; Saez ym., 2012; Piketty ym., 2014) pohjautuvat laskelmamme osoittavat, että ansiotulojakauman ylimmässä prosentissa – josta on selkein viimeaikainen näyttö verotuksen käyttäytymisvaikutuksista korkeissa tuloluokissa – verotuottoa maksimoiva rajavero asettuu edelleen alle nykyisen tason pitkällä aikavälillä. Dynaamiset käyttäytymisvaikutukset ovat keskeisessä roolissa korkeiden rajaverojen talousvaikutuksia arvioitaessa. Perinteinen lähestymistapa tarjoaa hyödyllisen lähtökohdan verotuloja maksimoivan veroasteen arviointiin, mutta se nojaa näitä vaikutuksia tarkastellessaan oletuksiin, jotka voivat aliarvioida verotuksen haitallisia vaikutuksia.

Raportissa laajennamme analyysiä tarkastelemalla modernia makrotaloudellista kirjallisuutta, jossa korostuvat työuran aikaiset ponnistelut, osaamispääoman kumuloituminen ja yritysdynamiikan mekanismit ja ulkoisvaikutukset.

Abstract

At the Limits of Taxation: Perspectives on High Marginal Tax Rates in Finland

We examine the effects of Finland's highest marginal income tax rates by integrating traditional analytical frameworks, recent empirical evidence, and dynamic macroeconomic mechanisms that shape income formation and the economy's growth potential.

Based on our comprehensive assessment, the decision to lower marginal tax rates in spring 2025 appears justified. Our calculations, grounded in the traditional framework (Saez, 2001; Saez et al., 2012; Piketty et al., 2014), indicate that within the top percent of the earnings distribution—where the most recent evidence of behavioral responses to taxation among high-income groups is clearest—the revenue-maximizing marginal tax rate remains below the current level over the long term. Dynamic behavioral effects play a central role when evaluating the economic impacts of high marginal tax rates. While the traditional approach provides a useful starting point for estimating the tax rate that maximizes revenue, it relies on assumptions that may underestimate the adverse effects of taxation.

In this report, we broaden the analysis by reviewing modern macroeconomic literature, which emphasizes career-long effort, accumulation of human capital, and mechanisms and externalities related to business dynamics.

FT **Tero Kuusi** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja.

VTT **Mauri Kotamäki** on Finnveran pääekonomisti.

VTM **Mikael Kirkko-Jaakkola** on Veronmaksajain Keskusliiton pääekonomisti.

Ph.D. (Econ.) **Tero Kuusi** is a Research Director at ETLA Economic Research.

D. Soc. Sci. **Mauri Kotamäki** is a Chief Economist at Finnvera.

M. Soc. Sci. **Mikael Kirkko-Jaakkola** is a Chief Economist at The Taxpayers Association of Finland.

Kiitokset: Kiitämme Akava Worksia ja Elinkeinoelämän keskusliittoa (EK) hankkeen rahoittamisesta. Tämän raportin työstämisessä on hyödynnetty tekoälyä ihmistyön tukena Etlan eettisen ohjeiston mukaisesti (versio 22.11.2025, ks. <https://www.etla.fi/ai-etiikka>).

Acknowledgements: We express our gratitude to the Akava Works and EK (Confederation of Finnish Industries) for their financial support.

Artificial intelligence has been used to support human work in the production of this report in accordance with ETLA's ethical guidelines (version 22.11.2025, see <https://www.etla.fi/en/ai-ethics>).

Avainsanat: Verotus, Rajaveroaste, Talousvaikutukset, Ulkoisvaikutukset, Aineeton pääoma

Keywords: Taxation, Marginal tax rate, Economic impact, Externalities, Intangible capital

JEL: D6, E6, H2, H3, J2, J3

Sisällys

Tiivistelmä	4
1 Johdanto.....	5
2 Miten ansiotulojen verotuksen vaikutuksia verotuottoihin ja talouteen pitäisi mitata?	7
2.1 Perinteinen tapa laskea rajaverojen muutosten vaikutuksia.....	7
2.2 Kritiikki 1: Työuran aikaiset ponnistelut.....	9
2.3 Kritiikki 2: Ulkoisvaikutukset.....	11
3 Suomen tilanneanalyysi.....	13
3.1 Verotuksen muutokset ja taso 2026.....	13
3.2 Verotuoton maksimoivan veroasteen laskentaa perinteisellä kaavalla.....	16
3.3 Tuloksia	19
3.4 Kvantitatiivinen näkökulma perinteisen kaavan kritiikkiin	22
3.5 Vertailua Ruotsiin.....	24
4 Pohdintoja lopuksi.....	25
Liite: Perinteinen verotulot maksimoivan veroasteen laskentamalli	28
Viitteet	29
Kirjallisuus	30

Tiivistelmä

Tässä raportissa arvioimme Suomen ansiotulojen ylimpiä rajaveroasteita vuoden 2026 veromuutosten tultua voimaan. Palkansaajan korkein rajavero, 51 %¹, koskettaa monia: Niiden piirissä ollaan noin 60 000 euron vuosituloilla. Tarkastelemme rajaverojen vaikutuksia yhdistämällä perinteisiä laskentakehikkoja, tuoretta empiiristä tutkimusnäyttöä sekä makrotaloudellisia dynaamisia mekanismeja, jotka muovaavat tulojen muodostumista ja talouden kasvupotentiaalia.

Raporttimme kokonaisarvion perusteella päätös rajaverojen laskusta keväällä 2025 vaikuttaa oikealta. Perinteiseen kehikkoon (Saez, 2001; Saez ym., 2012; Piketty ym., 2014) pohjautuvat laskelmamme osoittavat, että ansiotulojakauman ylimmässä prosentissa – josta on selkein viimeaikainen näyttö verotuksen käyttäytymisvaikutuksista korkeissa tuloluokissa – verotuottoa maksimoiva rajavero asettuu alle nykyisen tason pitkällä aikavälillä². Verotulojen huippu saavutetaan Suomessa noin 46–52 % rajaveroasteella, kun käytetään viimeaikaisia arviota siitä, kuinka herkkä huipun veropohja on verotuksen suhteen³ ja realistisia oletuksia tulonmuunnosta. Laajemman korkeimman rajaveroluokan osalta huippu on epävarmempi ja vaihtelee käyttäytymisoletuksen mukaan välillä 45–56 %.

Suosituksemme on edelleen laskea korkeita rajaveroja. Tämä on selvää, kun verotus ylittää verotulot maksimoivan veroasteen. Silloin kireämpi verotus ei tuota valtiolle lisätuloja, vaan päinvastoin niiden laskeminen voi lisätä talouden aktiivisuutta ja verotuloja muutamien vuosien aikajänteellä. Arviomme mukaan ylimpien rajaveroasteiden laskemisen itserahoitusasteet nykyisestä 51 % ylittävät todennäköisesti 100 % korkeimmissa tuloluokissa, asettuen välille 95–133 %. Verojen laskua voi siis perustellusti pitää kasvutoimena.

Dynaamiset käyttäytymisvaikutukset ovat hyvin keskeisessä roolissa korkeiden rajaverojen talousvaikutuksia arvioitaessa. Perinteinen lähestymistapa, johon edellä mainitut luvut perustuvat, tarjoaa hyödyllisen lähtökohdan verotuloja maksimoivan veroasteen arviointiin, mutta se nojaa näitä vaikutuksia tarkastellessaan oletuksiin, jotka voivat aliarvioida verotuksen haitallisia vaikutuksia. Se, kuinka arvokasta tulojen yläpään henkilöi-

den työpanos on lopulta koko kansantaloudelle ja miten verotus vaikuttaa tähän, on perustavalla tavalla makrotaloudellinen.

Tässä raportissa laajennamme analyysiä tarkastelemaan modernia makrotaloudellista kirjallisuutta, jossa korostuvat työuran aikaiset ponnistelut, osaamispääoman kumuloituminen ja yritysdynamiikan mekanismit ja ulkoisvaikutukset. Dynaamiset urakanavat – kuten työpai-
kanvaihto, tehtäväsiirtymät, osaamisen täydentäminen ja pitkäjänteiset uraponnistelut – ovat keskeisiä erityisesti niillä aloilla, joiden panos aineettoman pääoman kertymään ja tuottavuuskehitykseen on suuri. Viimeaikaiset empiiriset havainnot vahvistavat näiden kanavien merkitystä. Erityisesti teknologia ja tietointensiivisten alojen työntekijät reagoivat vahvasti veroasteiden muutoksiin (Varjonen-Ollus, 2025).

Perinteinen, yksinkertaistettu laskentakehikko ei pysty analysoimaan makrotaloudellisia, dynaamisia vaikutuksia. Viimeaikainen kirjallisuus arvioi, että niiden huomiointi painaa ylimmän tuloluokan verotuotot maksimoivaa veroastetta alaspäin suhteessa perinteiseen verotuoton maksimoivaan veroasteeseen. Perinteinen malli tuottaa liian maltillisia arvioita verotuksen vääristävistä talousvaikutuksista. Viimeaikaisen tutkimuksen perusteella näyttöä on erityisesti ylimmän tuloprosentin osalta (Kleven, 2025).

Yleisemmin Suomessa veropolitiikan tulisi jatkossa painottaa nykyistä enemmän urakannustimien vahvistamista, yritysdynamiikkaa tukevia rakenteita sekä sellaisia verouudistuksia, jotka lieventävät verokiilan vaikutuksia talouden kasvun kannalta kriittisissä tuloerissä ja uravaiheissa. Poliittikasuosituksenamme on rajaverojen loiventaminen erityisesti uralla etenemisen ja tuottavuuskasvun kannalta kriittisissä kohdissa, työpaikanvaihdon ja liikkuvuuden kitkojen vähentäminen, sekä kasvuyritysten kannustimien – kuten optio ja omistus pohjaisten palkitsemismallien – toimivuuden parantaminen. Lisäksi rajaverojen loiventaminen tukee verotuksen ja innovaatiopolitiikan parempaa yhteensovitusta, jotta tki-panoksista saadaan talouskasvun näkökulmasta mahdollisimman suuri hyöty.

1 Johdanto

Viime vuosina Suomessa on käynyt vilkkaana keskustelu korkeimpien rajaverojen vaikutuksista. Asia on monisyinen, paitsi yhteiskunnallisesti myös taloustieteellisen näytön kannalta. Yhteiskunnallisesti progressiivinen verotus on nähty paitsi verotulojen lähteenä myös yhteiskunnallisen tasa-arvon tekijänä. Toisaalta myös puheenvuoroja korkeiden verojen itsetarkoituksellisuudesta ”kateusveroina” on kuultu. Taloustieteessä verotuksen vaikutusten tutkimus on hajautunut erilaisiin lähestymistapoihin. Mikrotaloustieteellisestä näkökulmasta on painotettu yksilön valintoja ja toisaalta välitöntä näyttöä käyttäytymisvaikutuksista, kun taas makrotaloustieteellinen näkökulma korostaa erilaisia välillisiä vaikutuksia, joita mikroekonometriset tutkimusmenetelmät tunnistavat heikosti.

Tähän hajanaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun otimme kantaa vuonna 2025 julkaistussa kirjoituksessamme ”[Talous takalukossa: Suomen korkeiden rajaverojen ongelma](#)” (Kuusi ym., 2025). Vuosi raportin julkistamisen jälkeen on hyvä hetki palata aiheeseen.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen veromuutokset ovat merkittäviä. Hallitus sopi kevään 2025 kehysriihensä kasvutoimista, joihin kuului pieni- ja keskituloisten työn verotuksen keventäminen ja ansiotuloverotuksen korkeimpien rajaverojen alentaminen 52 prosenttiin⁴. Korkeimpien rajaverojen muutos astui voimaan vuodesta 2026 alkaen ja merkitsi palkansaajan rajaveron laskua enimmillään peräti seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Tieteellisellä rintamallakin on tapahtunut paljon. Tutkimuksellisesti ensimmäinen syy palata aiheeseen on uusi empiirinen näyttö. Klevenin ym. (2025) artikkeli on julkaistu taloustieteen alan johtavassa aikakauskirjassa *American Economic Review*ssä. Tutkimuksen varsin perustavanlaatuisen kritiikki aikaisemman mikroekonometrisen tutkimusnäytön rajallisuutta kohtaan on saanut siten vahvistusta. Verotuksen takia muuttuvien työpaikkavirtojen taustalla on huomattava määrä yksityiskohtaisuutta, jota on tarkastellut mm. Bryson ja Dale-Ohlsen (2025). Laajat työntekijä-työnantaja-aineistot mahdollistavat yksilötason työpaikanvaihdosten seuraamisen ja verotuksen vaikutusten erottelun yksityiskohtaisella tasolla. Myös siellä verotuksen vaikutuksia voidaan havaita.

Suomessa sovellettavien ylimpien rajaveroasteiden vaikutuksista taloudelliseen toimeliaisuuteen ja julkiseen talouteen on arvioitu uudelleen. Varjonen-Olluksen (2025) uusi tutkimus arvioi Suomessa toteutettua vuoden 2013 ylimmän ansiotuloveroasteen kiristystä. Tutkimus tarjoaa poikkeuksellisen tarkkaa tietoa juuri korkeimpien rajaveroasteiden vaikutuksista suurituloisten palkansaajien käyttäytymiseen, mikä on analyysissämme keskeistä. Varjonen-Ollus tarkastelee erityisesti palkansaajien suurituloisimpaan prosenttiin, yli 100 000 euroa verotettavaa tuloa ansaitseviin (vastaten vähennysten jälkeen noin 107 700 euron palkkatuloa) kohdistuneen solidaarisuusveron vaikutuksia.

Tulokset vahvistavat käsitystä käyttäytymisvaikutusten suuruudesta. Havaitut käyttäytymisvaikutukset 2013 uudistuksesta ovat jopa suurempia kuin aikaisemmassa raportissa käyttämämme pitkän aikavälin käyttäytymisarviot ja viittaavat siihen, että verotuksen kireyttä pitäisi edelleen laskea. Lasku kiihdyttäisi taloutta ilman suuria julkisen talouden vaikutuksia.

Varjonen-Ollus (2025) tutki myös vuoden 2016 solidaarisuusveron, eli ylimmän veroluokan, tulorajan laskun vaikutuksia. Kyseisen uudistuksen osalta tulokset eivät ole yhtä selviä.

Vuoden 2013 uudistuksen havaituissa vaikutuksissa näkyy todisteita samoista mekanismeista, joihin Kleven ym. (2025) tutkimus jo aikaisemmin viittasi. Dynaamiset vaikutukset, erityisesti työpaikanvaihdosten kautta, ovat hyvin keskeisessä roolissa verotuksen käyttäytymisvaikutuksissa.

Kokonaisuutena tutkimusnäyttö tukee yhä voimallisemmin sitä, että päätös rajaverojen laskusta keväällä 2025 oli oikea. Samalla havainnot dynaamisista vaikutuksista kannustavat pohtimaan edelleen syvällisemmin, kuinka arvokasta tulojen yläpään henkilöiden työpanos on lopulta koko kansantaloudelle ja miten verotus vaikuttaa tähän. Kysymykset ovat perustavalla tavalla makrotaloudellisia. Kuten Kleven (2025) huomauttaa, empiiriset arviot joustoista ovat saaneet liikaa huomiota suhteessa näihin talouden peruskysymyksiin.

Nykyään joustoarvioita käytetään verotuksen oikean tason arviointiin rutiininomaisesti. Korkeiden rajaverojen julkisia tuloja maksimoivaa veroastetta varten on johdet-

tu yksinkertaisia kaavoja, jotka perustuvat joustoihin sekä havaintoihin tulojakauman ylimmän osan rakenteesta ja tulonmuunnosta (Saez, 2001; Saez ym., 2012; Piketty ym., 2014). Laskentakaavoja on sovellettu myös useissa Suomen veroja käsittelevissä tutkimuksissa (Harju ym., 2016; Talouspolitiikan arviointineuvosto, 2016; Kotakorpi & Matikka, 2017).

Lopulta pyrkimys on arvioida, millainen vaihtoehtoinen kehityskulku eri verotuksen tasoilla syntyisi julkisen talouden ja koko kansantalouden tasolla. Mallit ovat kuitenkin pelkistyskäsitteitä siitä, mitä todellisuudessa tapahtuu verotuksen muutosten yhteydessä. Vaikka empiirisiä havaintoja voidaan tehdä varsin kontrolloidusti, niiden tulkinta maailmassa, jossa *kaikki vaikuttaa kaikkeen* on vaikeaa. Oikeiden tulosten saaminen edellyttää lopulta rakenteellista tarkastelua, jossa empiiriset käyttäytymisjoustot asetetaan osaksi kansantalouden mallinnuksen kokonaisuutta.

On myös olennaista ymmärtää, että verotulot maksimoiva veroaste ja hyvinvointia maksimoiva veroaste eivät ole sama asia, vaan ne perustuvat eri taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin tavoitteisiin. Ensimmäisessä tarkastellaan puhtaasti sitä, millä veroasteella julkinen sektori saa eniten tuloja, kun taas hyvinvointia maksimoiva veroaste ottaa huomioon laajemmin verotuksen vaikutukset koko yhteiskuntaan.

Viimeaikaiset havainnot ovat vain korostaneet asiaa. On syytä tarkastella huolellisesti, miten dynaamiset tekijät lopulta vaikuttavat kansantalouteen. Tässä raportissa tarkastelemme ylimpien rajaverojen vaikutuksia yhdistämällä perinteisen laskentakehikon, tuoreen empiirisen tutkimusnäytön sekä makrotaloudelliset dynaamiset mekanismit, jotka muovaavat tulojen muodostumista ja talouden kasvupotentiaalia.

Raporttimme analyysi osoittaa, että Suomessa perinteiset laskelmat ovat yhä heikommin perusteltavia sekä käytettävissä olevan uuden tutkimusnäytön että talouden rakenteellisten piirteiden kanssa. Uusimmat tutkimukset, erityisesti Varjonen-Ollus (2025), tuovat esiin huomattavan suuret verotettavan tulon joustot huipputulosten ryhmässä, erityisesti työpaikkaa vaihtavien ja teknologiaintensiivisten alojen palkansaajien keskuudessa. Näiden ryhmien käyttäytymisreaktiot viittaavat siihen, että verotuksen kannustinvaikutukset ulottuvat paljon laajemmalle kuin lyhyen aikavälin mikrotason tulonmuodostus antaisi olettaa.

Laajennamme analyysiä tarkastelemalla näitä tuloksia osana modernia makrotaloudellista kirjallisuutta, jossa korostuvat työuran aikaiset ponnistelut, osaamispääoman kumuloituminen ja yritysdynamiikan mekanismit. Dynaamiset urakanavat – kuten työpaikanvaihto, tehtäväsiirtymät, osaamisen täydentäminen ja pitkäjänteiset uraponnistelut – ovat keskeisiä erityisesti niillä aloilla, joiden panos aineettoman pääoman kertymään ja tuotavuuskehitykseen on suuri. Tältä osin yksilöiden käyttäytymistä kuvaavat joustot heijastavat paitsi verotuksen välittömiä vaikutuksia, myös heidän odotuksiaan tulevaisuuden urapolkujen tulovirroista.

Raportti tarkastelee myös ulkoisvaikutuksia, jotka syntyvät työpanoksen, innovaatioiden, organisaatiopääoman ja yritysten kasvun kautta. Näitä kanavia yksinkertaistettu laskentakehikko ei pysty analysoimaan. Viimeaikainen kirjallisuus, mukaan lukien Kleven (2025), osoittaa, että ulkoisvaikutusten huomioiminen painaa optimaalista ylimmän tuloluokan veroastetta alaspäin suhteessa perinteiseen verotuoton maksimoivaan veroasteeseen. Empiiriset havainnot ovat linjassa tämän mallin kanssa: erityisesti teknologia ja tietointensiivisten alojen työntekijät reagoivat vahvasti veroasteiden muutoksiin, mikä korostaa laajempien taloudellisten seurannaisvaikutusten merkitystä.

Yhdistämällä nämä näkökulmat arvioimme, että Suomessa ylimmät rajaveroasteet ovat myös dynaamisten vaikutusten ja ulkoisvaikutusten huomioimisen jälkeen todennäköisesti verotuloja maksimoivaa tasoa korkeammat.

Raporttimme kokonaisarvion perusteella voidaan perustellusti todeta, että Suomessa veropolitiikan tulisi jatkossa painottaa nykyistä enemmän urakannustimien vahvistamista, yritysdynamiikkaa tukevia rakenteita sekä sellaisia verouudistuksia, jotka lieventävät verokiilan vaikutuksia talouden kasvun kannalta kriittisissä tuloerissa ja uravaiheissa.

Tutkimuksen teoreettisena lähtökohtana toimii luvussa 2 esiteltävä Saezin malli kritiikkeen. Luku 3 keskittyy empiiriseen verojen vaikutusten tarkasteluun. Hyödynämme ensin perinteisiä laskukaavoja ja pohdimme sitten määrällisesti tulosten suhdetta laajempaan verotusta koskevaan kirjallisuuteen. Viimeisessä luvussa 4 pohdimme vielä kokonaisuutta eri näkökulmista.

2 Miten ansiotulojen verotuksen vaikutuksia verotuottoihin ja talouteen pitäisi mitata?

Tässä luvussa tarkastelemme, miten rajaverojen verotulo- ja talousvaikutuksia mittaavat mallikehikot toimivat ja miten niitä kannattaisi kehittää. Esittelemme ensin perinteistä, Saezin kaavaan perustuva lähestymistapaa, joka keskittyy vaikutusarvioinnissa lyhyen aikavälin sopeutumiseen eli työtunteihin, työn intensiteettiin ja verosuunnitteluun, ja kiinnittää samalla yksilöiden ansaintakyvyn nykytasolleen. Tällöin veronmuutoksen vaikutukset näkyvät nopeasti niissä vaikutuskanavissa, joita on helppointa muuttaa.

Aloitamme menetelmän elementtien teknisellä esittelyllä. Perinteisiä laskentakaavoja on sovellettu rutiininomaisesti – ja laskemme kaavoja hyödyntäen itsekin arvioita veromuutosten dynaamisista vaikutuksista myöhemmin tässä raportissa. Taustalla vallitsevia oletuksia tunnetaan kuitenkin heikosti. Tekninen analyysi on tarpeen, jotta vaikutusarvioinnin haasteita voi ylipäättään ymmärtää.

Tämän jälkeen esitämme kriittisen arvioinnin perinteisestä lähestymistavasta. Uudempi vaikuttavuuskirjallisuus korostaa makrotaloudellisia, dynaamisia vaikutuskanavia. Ensinnäkin perinteinen laskutapa huomioi heikosti sen, että ansaintakyky syntyy työuran aikana – koulutuksen, osaamisinvestointien, urasiirtymien, työpaikanvaihtojen ja yrittäjyyden kautta. Verotus voi vaikuttaa näihin hitaampiin ja dynaamisiin mekanismeihin voimakkaasti, mutta vaikutukset realisoituvat viiveellä eikä niitä voi havaita helposti perinteisillä menetelmillä. Tarkastelemme myös erilaisia ulkoisvaikutuksia, joiden kautta verotus heijastuu vielä laajemmin koko talouteen.

Analyysimme korostaa sitä, että tutkimusasetelman valinnat määrittävät, millaisiin verotuksen kysymyksiin voidaan ylipäättään vastata. Verotuksen perinteiset empiiriset analyysit valottavat lyhyen aikavälin käyttäytymistä ja tulonmuunnon mahdollisuuksia, mutta eivät välttämättä kerro, miten verotus muokkaa elinkaaren aikaista tulokehitystä tai millaisia makrotaloudellisia seurannaisvaikutuksia siihen liittyy.

Tämä käsitteellinen tausta on olennainen luvun 3 kannalta, jossa siirrymme empiirisiin arvioihin verotuksen vaikutuksista. Se auttaa ymmärtämään, mitä eri asetelmat voivat ja eivät voi havaita, jolloin on mahdollista tulkita verovaikutuslaskelmia oikein sekä hahmottaa, mitä mekanismeja niiden taustalla todellisuudessa on.

2.1 Perinteinen tapa laskea rajaverojen muutosten vaikutuksia

Saezin (2001) artikkelin viitoittamana yleistyneessä niin sanotussa riittävän tunnusluvun⁵ lähestymistavassa tarkastellaan verotuloja maksimoivaa verotuksen kireyttä. Kaava on hyvin yksikertainen ja pyrimme seuraavassa tarjoamaan intuitiivisen kuvauksen siitä, miten se toimii. Kuvaus on tekninen, mutta se on tarpeen, jotta esittämämme myöhempi kritiikki on ymmärrettävää.

Kaava esitetään usein muodossa, jossa verotulojen määrän maksimoi rajaveroaste $\tau^* = 1/(1 + a \cdot \varepsilon)$, missä a on tulojakauman yläosan muotoa kuvaava parametri ja ε on käyttäytymismuutosta kuvaava joustoparametri.

Aloitetaan käyttäytymismuutoksesta ε . Se mittaa, kuinka herkkä tulohuipun veropohja on nettoveroasteen suhteen eli kuinka paljon verotettava tulo joustaa nettoveroprosentin muuttuessa. Veronkevennys lisää työnteon kannustimia niin sanotun substituutiovaikutuksen kautta. Lisämäärä työtä kannattaa enemmän verotuksen kevennyksessä. Samalla se myös nostaa ostovoimaa ja voi vähentää työnteon tulovaikutuksen kautta, kun palkansaaja pääsee vähemmällä työllä samaan elintasoon. Nettovaikutus riippuu siitä, kumpi vaikutus dominoi. Tyypillisesti se on substituutiovaikutus.

Korkeimpien tulojen verotuottolaskelmissa a -parametri puolestaan kuvaa tyypillisesti tarkasteltavaa rajaveroastetta koskevan veropohjan jakaumaa. Parametria kutsutaan Pareto-parametriksi, mikä juontaa juurensa siitä, että ylimpien tulojen jakaumaa pystytään usein arvioimaan Pareto-jakaumalla jostakin tulotasosta ylöspäin. Kun tulot noudattavat Pareto-jakaumaa tarkastelualueella, a -parametri on vakio.

Kerroin a kuvaa sitä, kuinka paljon korkeimpien tulojen veropohjaa on verorajan yläpuolella (Kuvio 1). Mitä suurempi a on, sitä lähempänä tuloluokan rajaa rajan ylittävien

tulot keskimäärin ovat; mitä pienempi a on, sitä kauempana rajasta ne ovat eli sitä suurempia ne ovat keskimäärin.

Toisin sanoen suurempi a tarkoittaa sitä, että ylimmillä tulonsaajilla on tuloja enemmän juuri kynnysarvon yläpuolella – jolloin julkinen sektori saa vähemmän mekaanista lisäverotuottoa, jos veroprosenttia nostetaan. Keskimääräiset tulot ovat silloin pienempiä hännän tuloajan ylittävässä osassa. Samaan aikaan suuri a merkitsee myös sitä, että käyttäytymisreaktiot (ϵ) syövät nopeammin tätä lisätuottoa pois. Sama prosentuaalinen muutos keskimääräisissä tuloissa näkyy suurempana prosentuaalisena muutoksena veropohjassa, koska vero kohdistuu vain tuloajan ylittävään osaan. Tästä syystä suuri a painaa verotuoton maksimoivaa huippua alemmas, kun käyttäytymisjousto pysyy vakiona.

Kaavaa on täydennetty myöhemmin alkuperäisestä erityisesti huomioimalla tulonmuunto. Tulonmuunnolla viitataan toimintaan, jossa korkeita rajaveroasteita vältetään muuntamalla tuloja matalammin verotettuun veropohjaan. Verotettavia ansiotuloja koskevat joustoarviot voivat muuttua, jos pääomatulot kompensoivat osittain ansiotulojen muutoksen. Tulonmuunnon kautta veronmaksajat voivat myös reagoida veroihin ajoittamalla tai kirjaamalla tuloja eri tavoin, mikä vaikuttaa veropohjan

mittaamiseen. Lähtökohtaisesti tulonmuunto ei kuitenkaan ole toivottava ilmiö.

Laajennetussa kaavassa erotuotot maksimoiva veroaste voidaan Saezin ym. (2012) mukaan osoittaa noudattavan muotoa:

$$\tau^* = \frac{1 + \tau_2 s a \epsilon}{1 + a \epsilon} \quad (1)$$

Näin määriteltynä voidaan käydä jäsenellisesti keskustelua eri tekijöiden vaikutuksista verotuloihin. Kaavan (1) näkökulmasta keskustelu kiteytyy työn tarjonnan joustoon (ϵ), tulonmuunnon voimakkuuteen (s), pareto-parametriin sekä tapaan laskea rajaveroaste (τ).⁶

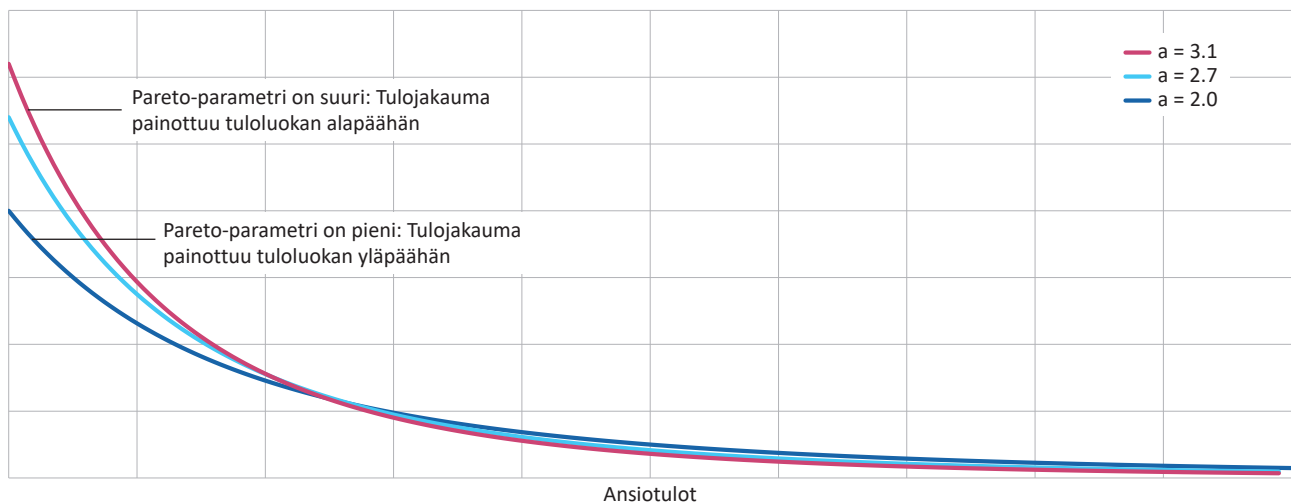
Asiaa voi myös lähestyä verotuksen itserahoitusasteen (IRA) kautta, joka voidaan laskea seuraavan kaavan avulla samassa kehikossa:

$$IRA = \frac{a \epsilon (\tau - s \tau_2)}{1 - \tau} \quad (2)$$

Kun itserahoitusaste veronkevennyksessä ylittää sata prosenttia, verotuotot maksimoiva veroaste on saavutettu. Verotuottoja kuvaava Lafferin käyrä on käänteisen U:n muotoinen verotuottokäyrä, joka kertoo millä veroasteella verotulot maksimoituvat.

Kuvio 1 Tulojakauman ylin häntä ja Pareto-parametri

Miten tulojakauman ylimmän päään muoto muuttuu eri Pareto-parametrin arvoilla

Huomioita. Käyrät näyttävät Pareto-jakauman tiheysfunktiot, jotka kuvaavat, kuinka paljon massaa on tulojakauman yläpäähän kuuluvissa tuloluokissa. Pienempi a tuottaa raskaamman hännän, mikä vastaa suurempaa suhteellista osuutta erittäin suurista tuloista saavissa. Suurempi a puolestaan ohentaa häntää ja vähentää ylimmän tuloluokan massaa.

Lähde: Kirjoittajien omat laskelmat.

2.2 Kritiikki 1: Työuran aikaiset ponnistelut

Yksinkertaistettuun laskukaavaan (1, 2) sisältyy paljon sisäänrakennettuja oletuksia. Teknisesti aikaisempien kaavojen laskentaa on käyty läpi tämän raportin liitteessä, seuraavassa käymme menetelmään liittyvää kritiikkiä läpi ei-teknisellä tasolla

Ensimmäinen kritiikkimme kohdistuu siihen, että laskutapa huomioi heikosti sen, miten yksilön ansaintakyky syntyy työuran aikana. Edellä esitetyssä mallissa veroprofiilin muoto voidaan kuvata havaittavan veropohjan jakauman ja käyttäytymisjoustojen avulla ilman, että taustalla olevaa kykyjakaumaa joudutaan tutkimaan dynaamisena ilmiönä. Tämä on erityisen käyttökelpoista maltillisten politiikkamuutosten lyhyehkön aikavälin vaikutuksia arvioitaessa. Laskutapa voidaan tulkita optimaalisen tuloverotuksen kehikon (Mirrlees, 1971) yksinkertaisesti toteutusmalliksi.

Tehdyt oletukset eivät kuitenkaan ole viattomia. Verotuksella voi olla laajemmin vaikutuksia tulojakauman dynamiikkaan ja veropohjan muotoutumiseen. Tässä laskukaava poikkeaa merkittävästi siitä, miten moderni makrotaloudellinen tutkimus ajattelee verotuksen käyttäytymisvaikutuksista. Laskelman tulojakauma kuvaa nykyisen yhteiskunnan yksilöiden kykyä tuottaa arvoa ja verotuloja. Verotus vaikuttaa heidän käyttäytymiseensä ja talouden verotulojen tuotto muuttuu, mutta pohjimmitaan kykyjakauma⁷ pysyy muuttumattomana.

Kokonaisvaltaisemmin tarkasteltuna yksilöiden kyvyt muotoutuvat myös verotuksen kautta. On syytä ottaa askel taaksepäin: päätöksenteossa ihmiset peilaavat tulojakauman taustalla olevaa tuloprosessia, toisin sanoen sitä, mitä he voivat omalla työurallaan realistisesti odottaa saavuttavansa ponnistelujensa kautta. Tämä odotus vaikuttaa heidän halukkuuteensa panostaa koulutukseen ja työuraan. Lopulta juuri nämä ponnistelut muokkaavat kansantalouden toteutunutta tulojakaumaa – eikä tätä tulojakaumaa tulisi pitää verotuksen muutoksista irrallisenä annettuna ilmiönä.

Viimeaikaiset havainnot työuriaan ohjaavien työpaikanvaihtajien suurista reaktioista verotukseen kertovat, että staattinen näkökulma voi antaa liian rajallisen kuvan todellisuudesta ja tulojakauman tulkinta muuttuu. Parametri a kuvastaa erilaisten elinkaaren aikaisten inves-

tointien ja oppimisen kumulatiivista tulosta. Paksumpi tulojakauman häntä voi viitata siihen, että talous kykenee ylläpitämään suurempaa joukkoa huipputulotuloisia jatkuvi-

Kiristytävä verotus muuttaa investointeja kasvattaen pitkän aikavälin tulojoustoja, ja vähentäen suurituloisuuden kynnnyksen alta kertyviä verotuloja ja muita veroja (Badel ym., 2020). Kun ylin rajavero leikkaa elinkaaren tuottoja, putoaa investointien kautta korkeisiin tuloihin kiipeävien määrä; pitkällä aikavälillä tämä ohentaa häntää (a nousee) ja pienentää huipun veropohjaa.

Viimeaikainen tutkimus tukee tätä näkemystä. Guvenen ym. (2014) osoittaa empiirisesti, että maissa, joissa ansiotulojen verotus on progressiivisinta, *ennen veroja* mitatut palkkaerot ovat eri ajankohtina merkittävästi pienempiä ja palkkaerojen kasvu 1980-luvun alkupuolelta lähtien on ollut vähäisempää. Käyttämällä kalibroituja makrotaloudellista mallia he osoittavat, että nämä politiikat voivat selittää puolet Yhdysvaltojen ja Keski-Euroopan (CEU) välisestä erosta palkkahajonnassa ja 84 % erosta hajonnassa palkkojen yläpäässä. Tämä tarkoittaa, että kaikista korkeimpia tuloja tienaavia on enemmän Yhdysvalloissa.

Progressiivinen verotus ei vaikuta siis vain siihen, miten markkinatulot jaetaan verotuksen jälkeen, vaan se voi pitkällä aikavälillä muuttaa myös markkinatulemia. Jos kannustimet kouluttautumiseen, tehtäväsiirtymiin ja osaamisen kertymiseen heikkenevät, palkkajakauma voi kompressioitua jo ennen veroja. Tämä on tärkeää tulojakaumakeskustelussa, koska tasaisempi palkkajakauma ei tällöin ole vain työmarkkinoiden institutionaalinen piirre, vaan osin endogeeninen seuraus kannustimista. Tästä seuraa, että pelkkä verotuksen jälkeinen tasa-arvo-tarkastelu voi aliarvioida niitä kustannuksia, jotka syntyvät, jos verotus heikentää tuottavuuden kasvua ja uradynamiikkaa.

Makrotaloudellinen tutkimus osoittaa, että verojärjestelmän suunnittelussa on vaikea sovittaa yhteen tulonjaon tavoitteet ja kouluttautumiseen kannustaminen.⁸ Koulutusinvestoinnit, kuten formaali koulutus sekä tutkintojen pituuteen ja laatuun liittyvät valinnat, tehdään yleensä uran alkuvaiheessa, jolloin niiden kustannus on korkea menetettyjen ansiotulojen vuoksi. Niiden odotettu hyöty puolestaan määräytyy koko elinkaaren aikana kertyvien

tulojen nykyarvosta. Työuran aikaiset osaamisinvestoinnit ovat lisäksi toistuvia päätöksiä ja usein komplementaarisia teknologian ja organisaatioiden muutoksen kanssa (Heckman, 1998; Acemoglu & Pischke, 1998; 1999). Korkeat ylimmät rajaverot heikentävät näiden koulutusvalintojen elinkaaren aikaista netto nykyarvoa ja samalla vähentävät myöhemmän urakehityksen kannustimia.

Näkökulmia viimeaikaisista tutkimustuloksista

Suomessa, jossa työuraan valmistava koulutus on edullista, verotuksen vaikutukset korostuvat erityisesti työuran aikaisissa päätöksissä. Tästä näkökulmasta Varjonen-Olluksen (2025) havainnot ovat kiinnostavia: Rajaverojen kiristyminen näyttäisi kohdistuvan voimakkaimmin niihin huipputuloihin, joilla on sekä mahdollisuus että halukkuus vaihtaa työpaikkaa. Vielä suurempia joustoja havaitaan niin sanotuilla joustavilla työntekijöillä eli palansaajilla, joilla on useita työnantajia samanaikaisesti.

Nämä arviot kertovat lyhyen aikavälin kitkoista työsuhteen muuttamisessa, mikä voi selittää, miksi aiemmissa tutkimuksissa käyttäytymisvaikutukset ovat jääneet pieniksi. Tämä sopii yhteen Kleven ym. (2025) teoreettisen näkemyksen kanssa, jonka mukaan todellinen jousto paljastuu vasta pitkällä aikavälillä työntekijöiden vaihtaessa työpaikkoja ja tehtäviä uransa kuluessa.

Jousto on suurin 25–43-vuotiailla, kun taas vanhemmissa ikäluokissa arviot pienenevät. Tämä viittaa siihen, että käyttäytymisvaikutusten taustalla vaikuttavat koko työuran mittaiset kannustimet: Pysyvästi korkeampi verotus voi vähentää halukkuutta investoida koulutukseen ja uraan.

Koulutustaustan osalta jousto on selvästi keskimääräistä suurempi niillä, joiden koulutus on matematiikan, informaatioteknologian tai tekniikan aloilta. Humanistisiin ja yhteiskuntatieteellisiin aloihin verrattuna näiden alojen ammattilaiset näyttävät reagoivan rajaveron muutoksiin selvästi herkemmin.

Korkeat IT-alojen joustot heijastavat todennäköisesti työmarkkinoiden poikkeuksellista joustavuutta ja hyviä mahdollisuuksia siirtyä korkeapalkkaisiin tehtäviin. Stafford (2018) korostaa, että kitkattomissa työympäristöissä, kuten esimerkiksi taksikuskeilla, stadionmyyjillä ja kalastajilla, joustot ovat tyypillisesti suuria. Työn tarjonnan jousto voi olla lähellä yhtä. Näitä tuloksia on kui-

tenkin vaikea yleistää laajemmin, koska kyseiset ammatit poikkeavat merkittävästi perinteisistä palkkatyösuhteista. Korkea jousto voi kuvastaa myös odotuksia huomattavista tuloeroista uran myöhemmissä vaiheissa.

Toisaalta monet alat eivät reagoi verotuksen muutokseen yhtä voimakkaasti. Varjonen-Olluksen (2025) tulokset ovat tältä osin valaisevia. Esimerkiksi humanistisilla aloilla vastaavia uramahdollisuuksia ei ole, mikä voi selittää heikompia käyttäytymisvaikutuksia. Työvoiman tarjonta voi muuttua hitaasti myös pitkien koulutuspolkujen ja sääntelyn vuoksi – kuten lupakäytäntöjen, erikoistumisen ja rajoitettujen koulutuspaikkojen takia. Näin ollen korkea jousto ei välttämättä realisoidu lyhyellä aikavälillä käyttäytymisvaikutuksiksi, jos työmarkkinasiirtymät ovat jäykkiä eikä työpaikan vaihtaminen ole realistinen vaihtoehto.

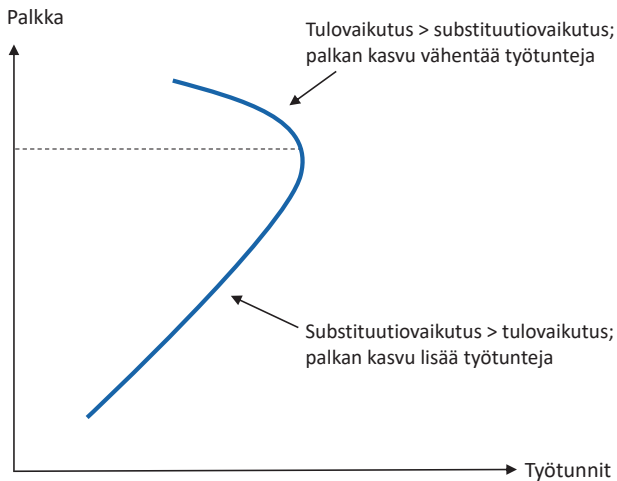
On hyvä korostaa, että pieni havaittu jousto ei välttämättä tarkoita, ettei verotuksella olisi merkitystä. Se voi myös tarkoittaa, että kyseisellä ryhmällä sopeutumiskanavat ovat jäykkiä. Urapolut ovat kapeampia, palkkarakenteet jäykempiä tai etenemisvaihtoehdot institutionaalisesti rajoitettuja. Tällöin verotus voi silti vaikuttaa hyvinvointiin ja resursointiin, mutta vaikutus ei näy samalla tavalla verotettavan tulon lyhyen aikavälin joustona.

Laajemmin katsottuna työnteon kannustavuus on dynaaminen kokonaisuus, joka muodostuu työuran aikaisista päätöksistä panostaa osaamiseen ja työmäärään. Kannustimet ovat usein epäsuhtaisia. Koulutusjärjestelmä rajoittaa voimakkaasti aloituspaikkoja erityisesti vaativilla aloilla, ja esimerkiksi lääkärinkoulutus vaatii suuria alkuinvestointeja. Vaikka koulutus on maksutonta ja siten taloudellisesti kannattavaa, sisäänpääsyä rajoitetaan. Työuran aikana lisäkouluttautumisen ja kovemman työnteon kannustimet voivat puolestaan jäädä heikoiksi korkeiden rajaverojen vuoksi.

Veronkevennys ei siksi aina lisää työn tarjontaa. Se voi törmätä työuran aikaisiin etenemisjäykkyyksiin tai tulo-vaikutukseen.

Kuvio 2 havainnollistaa, miksi veronkevennys ei aina näy työtuntien lisääntymisenä.⁹ Nettopalkan nousu lisää työnteon kannustimia substitutiivaikutuksen kautta (työ muuttuu suhteessa vapaa-aikaan houkuttelevammaksi), mutta se voi samalla vähentää halua tehdä työtä

Kuvio 2 Esimerkki palkan kehityksestä tulo- ja substituutiovaikutusten toimiessa eri suuntiin eri tulotasoilla

tulovaikutuksen kautta (sama tulotavoite saavutetaan pienemmällä työmäärällä). Empiirisesti merkittävää on, mikä vaikutusmekanismi on mahdollinen: Jos työajat ovat jäykkiä mutta uraliikkuvuus mahdollista, vaikutus voi näkyä enemmän työpaikanvaihoissa ja uralla etenemisessä kuin työtunneissa.

Verotuksen kannustavuus olisi joka tapauksessa hyvin toisenlainen, jos koulutusrajoitteita kevennettäisiin ja ammattiin valmistavasta koulutuksesta hyötyvät kantaisivat suuremman osan investoinnin kustannuksista. Nykyinen järjestelmä hoitaa tämän epäsuorasti jyrkän veroprogression kautta, mikä heikentää koko yhteiskunnan saamaa hyötyä koulutuksesta ja koulutetun työvoiman tekemästä työstä.

2.3 Kritiikki 2: Ulkoisvaikutukset

Edellä keskustelimme perinteisen laskukaavan haasteista yksilön päätöksenteon näkökulmassa. Tavanomaisessa työvoiman tarjonnan mallissa yksilö valitsee työn, kouluttautumisen ja vapaa-ajan siten, että työn rajahyöty vastaa vapaa-ajan rajahyötyä, ja rajavero vaikuttaa työn rajatuottoon alentamalla nettopalkkaa. Tässä kehikossa korkea rajavero tuottaa tehokkuustappioita vääristämällä yksilön päätöstä, mutta perinteinen Saezin laskukaava huomioi vain osan näistä vaikutuksista sekä julkiseen että yksityiseen tulonmuodostukseen.

Se on kuitenkin vain yksi syy, jonka vuoksi empiiriset havainnot käyttäytymisvaikutuksista voivat johtaa harhaan verotuksen kokonaistaloudellisia vaikutuksia arvioitaessa. Toinen tärkeä syy on, että työhön liittyy useita ulkoisvaikutuksia; vaikutuksia, jotka kohdistuvat muihin yksilöihin tai koko talouteen ja joita yksilö ei sisällytä omiin päätöksiinsä.

Ulkoisvaikutukset voivat syntyä monella eri tasolla ja niiden vaikutusmekanismit ovat moninaisia. Työyhteisöissä arvoa voi syntyä esimerkiksi tiimityön, tiedon jakamisen, sekä organisaation sisäisen oppimisen kautta. Silloin verotus vaikuttaa yksittäisten yritysten organisaatioon. Makrotaloudessa nämä kytkeytyvät laajemmin siihen, että kokonaistuotanto ja palkat määräytyvät yleisen tasapainon kautta: Yksilön työpanos vaikuttaa yrityksen tuotantoon, investointeihin, kysyntään ja lopulta muiden tuloihin, veropohjiin, ja teknologiaan. Yksilö tai edes yritys ei useinkaan sisäistä näitä kerrannaisvaikutuksia omassa toiminnassaan.

Laajemmin korkea työllisyys ja menestyvä talous lisäävät verotuksen legitimeettä, vahvistavat instituutioita ja auttavat rahoittamaan erilaisia julkishyödykkeitä. Vaikka nämä vaikutukset ovat vaikeammin mitattavia, ne ovat keskeisiä pitkän aikavälin kasvun kannalta. Verotus, joka heikentää työn kannustimia laajasti, voi vaikuttaa myös näihin kanaviin.

Ulkoisvaikutuksilla on vaikutuksia veropolitiikkaan. Jos työpanoksella on positiivisia ulkoisvaikutuksia, korkea rajavero heikentää paitsi yksilön työpanosta myös talouden yleistä kehitystä, jolloin tehokkuustappio ylittää staattisen työvoiman tarjonnan mallin ennusteen. Negatiiviset ulkoisvaikutukset puolestaan toimivat toiseen suuntaan; niitä tuottavaa toimintaa tulisi verottaa enemmän (Lockwood ym., 2017; Rothschild & Scheuer, 2014).

Suomen käytännön verojärjestelmä ei useinkaan kykene tällaiseen hienojakoisuuteen, vaan korkeat rajaverot kohdistuvat samalla tavoin myös niihin huipputuloihin, joiden työpanos synnyttää runsaasti positiivisia ulkoisvaikutuksia innovaatioiden, uuden yritystoiminnan ja aiheettoman pääoman muodossa (vrt. Lichter ym., 2025). Silloin korostuvat muiden julkisten politiikkatoimien, kuten innovaatiotukijärjestelmän ja yritysten verotuksen, ja henkilöverotuksen suhde.

Aineeton pääoma

Näistä lähtökohdista haluamme nostaa erityisesti esiin innovaatioihin ja ideoihin liittyvät ulkoisvaikutukset. Talouskasvun tutkimuksessa on vakiintunut näkemys, että ideat ovat toistensa päälle rakentuvia ja niiden hyödyt leviävät yli yritys- ja toimialarajojen: Uuden tuotantomenetelmän, ohjelmiston tai liiketoimintamallin vaikutus ei rajoitu keksijään tai edes alkuperäiseen yritykseen (Rommer, 1990; Aghion & Howitt, 1992). Siksi yksilön innovaatiopanostuksen yksityinen tuotto on tyypillisesti pienempi kuin yhteiskunnallinen tuotto.

Korkeat rajaverot voivat tällöin vaikuttaa laajemmin kahdesta syystä. Ensinnäkin ne alentavat innovointiin ja riskinottoon liittyviä odotettuja nettotuottoja (substituutiovaikutus), mikä voi vähentää ponnistelua, yrittäjyyttä tai innovoivien urapolkujen valintaa. Toiseksi ne voivat muuttaa osaajien ja innovoivien allokaatiota, eli sitä, missä maassa tai yrityksessä innovaatiotoimintaa tehdään, sekä miten yritykset rakentavat omia palkitsemisjärjestelmiään.

Kehittyneissä talouksissa keskeinen kasvun lähde on liiketoimintaan kohdistuva aineeton pääoma: Organisaatio-osaaminen, johtaminen, brändit, data, prosessit ja asiakkuudet. Yksilöiden – erityisesti avainasiantuntijoiden, johtajien ja yrittäjien – panos voi nostaa yrityksen tuottavuutta tavalla, joka heijastuu muiden työntekijöiden palkoihin, investointeihin ja yrityksen kasvuun.

Näyttö aineettomien investointien merkityksestä on väkevää. Akcigit ym. (2022) tarjoavat laajaa empiiristä näyttöä siitä, että innovaatiot reagoivat verokannustimiin Yhdysvalloissa. He käyttävät 1900-luvun alkupuolelta alkavaa patenttidataa, osavaltioiden yritys- ja henkilöverokantoja sekä muutoksia liittovaltion verokannoissa makro- ja mikrotason tutkimusasetelmissä. He raportoivat erilaisia arvioita nettovaikutuksesta yksittäisen keksijän tasolla, kontrolloiden keksijä- ja osavaltiovaikutuksia. Käyttätymisvaikutukset ovat suuria ja implikoivat merkittäviä kasvuvaikutuksia. (ks. myös Lichter ym., 2025). Kuusi ym. (2025) korostavat, että Suomen talouskasvun pullonkaulat liittyvät erityisesti korkean tuottavuuden markkinapalveluihin ja aineettomiin investointeihin (Koski ym., 2023; Koski ym., 2024; Murto, 2024).

Korkeat rajaverot vähentävät toisaalta kannustimia haakeutua vaativiin, vastuullisiin ja riskipitoisiin rooleihin,

ja toisaalta ne voivat heikentää erityisesti skaalautuvissa yrityksissä keskeisten palkitsemismuotojen tehokkuutta, mikä vaikuttaa yritysten kykyyn sitoa osaajia ja skaalata toimintaa.

Veropolitiikan kannalta aineettomien investointien hallinta on vaikeaa, koska aineettomat investoinnit eivät aina näy investointeina, vaan ne jäävät usein virallisen t&k politiikan ulkopuolelle esimerkiksi juoksevin kuluina. Tuotot realisoituva viiveellä, epäonnistuminen on yleistä ja rahoitus on vaikeasti vakuutettavaa. Verotuksen merkitys korostuu siksi niiden kannustimissa.

Varjonen-Olluksen (2025) havainto, jonka mukaan verotuksen tuloujousto on selvästi korkeampi matematiikan, informaatioteknologian ja tekniikan koulutusaloilla, on tästä näkökulmasta erityisen huolestuttava. Suomen nykyinen korkea ylimmän tuloluokan rajaverotus kohdistuu erityisen ankarasti juuri työntekijöihin ja yrittäjiin, joiden panoksella on suuri merkitys talouden pitkän aikavälin kasvuun, ja nämä työntekijät reagoivat verotukseen voimakkaasti.

Ulkoisvaikutusten kannalta tulojen siirtyminen matalammin verotettuun pohjaan voi helpottaa korkeiden rajaverosteiden ylläpitämistä. Toisaalta veroasteiden erot eri maissa johtavat verokilpailuun ja kansainvälinen tuotannon sijoittumisen tehokkuus voi heikentyä pääoman siirtymässä matalamman verotuksen piiriin.

Henkilö- ja yritysverotuksen kireyden merkittävät erot voivat johtaa myös vääristymiin yritysten organisoinnissa. Aineettoman pääoman kertymisen kannalta on kyse erityisesti yritysten skaalautumisesta ja kotimaisten suurten yritysten syntyprosesseista (Ales & Sleet, 2016; Bhandari & McGrattan, 2021; Guo, 2024). Jos verorakenne laskee kynnystä ryhtyä yrittäjäksi ilman, että se samalla vahvistaa kannustimia skaalata yritystoimintaa, seurauksena voi olla kansantalouden koostuminen suuremmasta määrästä pieniä yrityksiä, joissa johtamisen laatu on keskimäärin matalampi ja joissa hyvien johtajien johtamisen mittakaavahyödyt jäävät käyttämättä. Johtamiskyvykkyys on niukka resurssi ja jos hyvä johtaminen keskittyy pieniin yrityksiin, kyvykkyydet saattavat jäädä alihyödynnetyiksi.

Bhandari ja McGrattan (2021) osoittavat, että omistajatulon verotuksen keventäminen voi ohjata yrityksiä pie-

nempään mittakaavaan. Omistaja tekee enemmän itse ja palkkaa vähemmän työntekijöitä; omistajien ja työntekijöiden verotuksen erot voivat muuttaa yrityskokoa ja yrittäjyyttä tavalla, joka on ristiriidassa hyvien johtajien talousvaikutusten skaalaamisen kanssa.¹⁰ Guo (2024) nostaa esiin dynaamisen ajoituskanavan, joka on erityisen tärkeä maissa, joissa ansiotulon, osinkojen ja luovutusvoittojen verokohtelu eroaa. Kun työn rajaverot ovat korkeita, yrittäjä voi optimoida tulonmuotoa ja ajoitusta siten, että yrityksen myynti tai yhtiöittämisen ajoitus toimii verosuojana. Myös tämä kanava voi katkaista organisaatiopääoman kertymän ennen kuin yritys saavuttaa täyden tuottavuuspotentiaalinsa.

Aihetta olisi syytä tutkia Suomessa tarkemmin. Joka tapauksessa kasvuyrityksissä omistajien ja työntekijöiden sitoutuminen yrityksen kehitykseen sekä erilaisiin rooleihin valikoituminen liittyy olennaisesti siihen, miten erilaiset henkilöstön kannustimet on järjestetty ja verotettu. Kannustimet määrittävät, miten tehokkaasti työntekijöiden palkkio määrittyy yrityksen arvon kasvun mukaan. Jos esimerkiksi kannustimien verotus kohdistuu yrityksen lyhyen aikavälin menestykseen ja niiden rajaveroaste on korkea, kannustinten kasvua ohjaava vaikutus heikkenee ja toisaalta kannustaa yrittäjyyteen palkkatyön sijasta.

Kokoavia ajatuksia ulkoisvaikutuksista

Kaiken kaikkiaan Saezin kaava voi antaa hyvin harhaanjohtavan kuvan korkeiden rajaverojen vaikutuksista erityisesti, kun taloudessa tehdään innovaatioita, jotka ovat korkean rajaveroasteen piirissä, mutta eivät toisaalta suoraan t&k-tukien piirissä (Jones, 2022). Se aliarvioi helposti verotuksen haittoja ja verotulojen määrän maksimoiva Laffer-käyrän huippu on hyvinvointimielessä huomattavasti liian korkea.

Viimeaikaiset käyttäytymisvaikutushavainnot Suomessa nostavat huolta näistä kanavista; teknologia-alojen osaajat reagoivat veromuutoksiin erityisen voimakkaasti (Varjonen-Ollus, 2025). Muodollinen t&k-toiminta on vain pieni osa sitä, mitä taloustieteilijät haluaisivat mitata innovatiivisina ponnisteluina, ja työn verotuksen piiriin jäävät innovaatiot voivat olla merkittävä syy rajoittaa korkeimpia veroprosentteja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Ensinnäkin verotuloja maksimoiva veroaste ja *hyvinvointia* maksimoiva veroaste voivat poiketa enemmän toisistaan ulkoisvaikutusten vuoksi. Kun mukaan otetaan ylei-

sen tasapainon ja dynaamiset kanavat, huippu riippuu laajemmin myös muiden ryhmien ja verojen reaktioista (Badel & Huggett, 2017). Hyvinvointia maksimoiva veroaste puolestaan riippuu lisäksi siitä, mitä verotuksella rahoitetaan, miten tulonjako painottuu sosiaalisessa hyvinvointifunktiossa ja – olennaisesti tässä yhteydessä – millaisia ulkoisvaikutuksia työhön liittyy (Kleven, 2025; Jones, 2022).

Toisaalta on syytä huomioda, että viime aikoina on esitetty myös korkeiden rajaverojen alentamisen negatiivisia ulkoisvaikutuskanavia. Piketty ym. (2014) tuovat esiin mahdollisuuden, että osa huipputulojen kasvusta on neuvottelua olemassa olevan ylijäämän jakamisesta, ja matalampi rajavero voi vahvistaa kannustinta neuvotella korkeampia palkkoja. Kleven (2025) listaa negatiivisina ulkoisvaikutuksina myös poliittisen vaikutusvallan kasvun ja sääntelyarbitraasin, joiden vuoksi negatiivisia ulkoisvaikutuksia voi keskittyä korkeita tuloja ansaitsevien ryhmään.

Näkemyksemme mukaan Suomen kaltaisessa instituutioiden ja palkanormien rajaamassa taloudessa voi perustellusti epäillä, voisivatko palkkojen verotuksen keventämisestä muodostuvat neuvottelu- tai poliittisen voiman muutokset synnyttää merkittäviä vaikutuksia näiden kanavien kautta. Joka tapauksessa tarkastelemme ulkoisvaikutuskanavien suuruusluokkaa seuraavassa luvussa tarkemmin.

3 Suomen tilanneanalyysi

3.1 Verotuksen muutokset ja taso 2026

Pääministeri Petteri Orpon hallitus sopi kevään 2025 kehysriihessään kasvutoimista, joihin kuului pieni- ja keskituloisten työn verotuksen keventäminen ja ansiotulo-verotuksen korkeimpien rajaverojen alentaminen 52 prosenttiin (huomioiden keskimääräiset kunnallis- ja kirkollisveroprosentit sekä palkansaajan veronluonteiset sosiaalivakuutusmaksut).

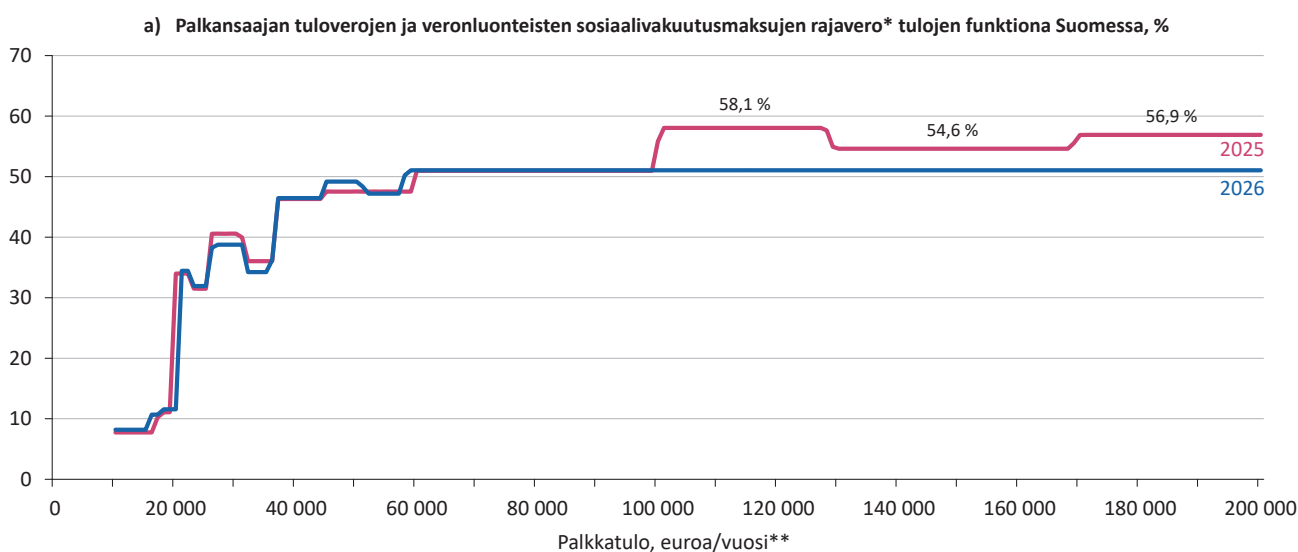
Kun jätetään huomioimatta kirkollisvero, jota ei tutkimuskirjallisuudessa tyypillisesti määritellä julkiselle sektorille maksettavaksi veroksi tai veronluonteiseksi maksuksi, palkansaajan korkein rajavero on noin 51 % vuonna 2026.

Edellisvuonna rajavero oli korkeimmillaan noin 58 % 100 000–125 000 euron tulotasoilla ja kaikkein korkeimmilla ansiotulotasoilla 57 %.

Vuosimuutoksen mittakaavaa voi pitää poikkeuksellisen suurena. Esimerkiksi Suomessa vuonna 2013 käyttöön otettu solidaarisuusvero nosti korkeimpia rajaveroprosentteja kahdella prosenttiyksiköllä.

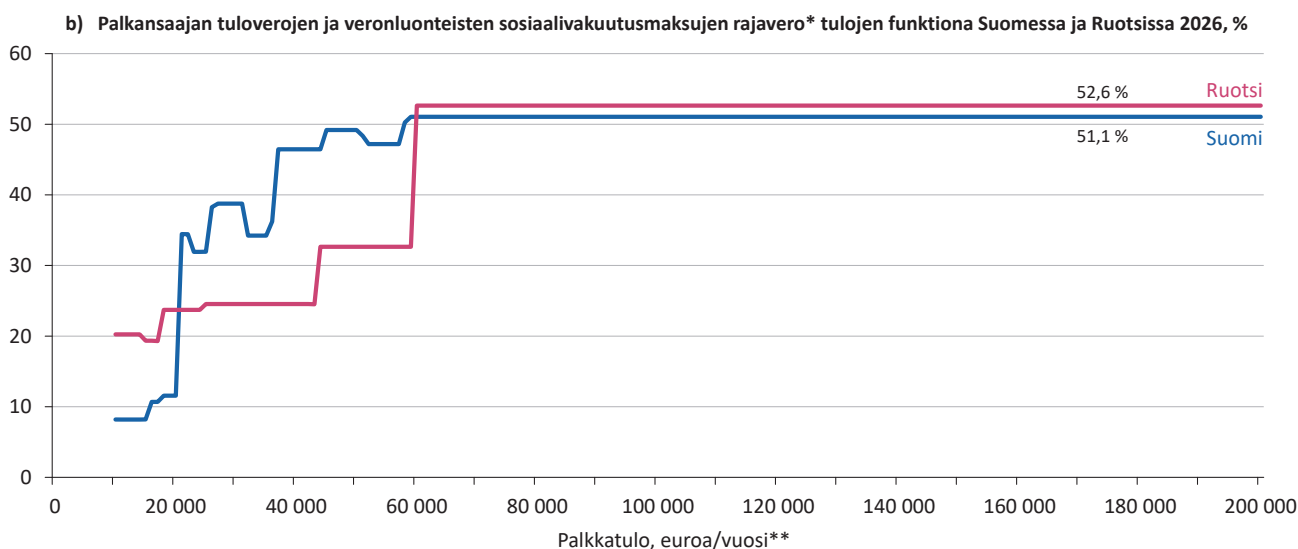
Ruotsissa korkeimpia rajaveroja on alennettu 2020-luvulla pariinkin otteeseen. Suurimmillaan ansiotulojen rajavero laski viidellä prosenttiyksiköllä vuonna 2020, kun valtion tuloveron korkein rajavero ”värnskatt” poistettiin. Korkein paikallinen rajavero leikkaantui vielä kolmella prosenttiyksiköllä vuodelle 2025, kun työtulovähennyksen poistumasta luovuttiin.

Kuvio 3 Tulojakauman ylin häntä ja Pareto-parametri

* Ml. valtion tulovero, kunnallisvero, sairausvakuutuksen sairaanhoito- ja päivärahamaksu, työttömyysvakuutusmaksu, työeläkevakuutusmaksu (ei 53–62-v. korotusta 2025), Yle-vero (ei kirkollisveroa).

** Vuoden 2026 ansiotasossa (Etlä ennuste 3.9.2025: ATI +3,1 % v. 2026).

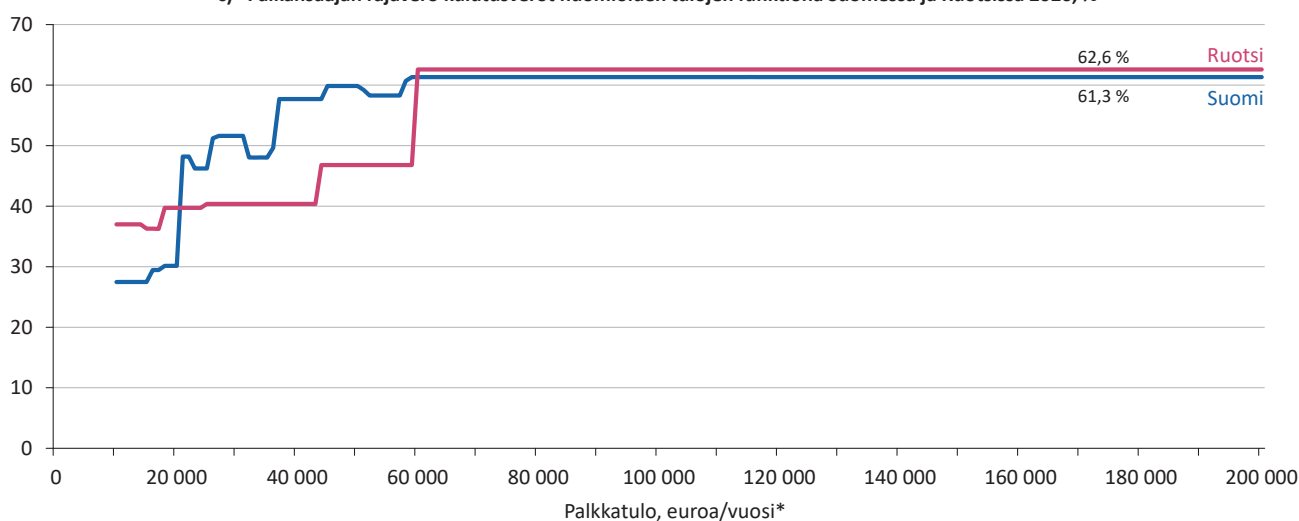
* Ei huomioitu Suomen eikä Ruotsin kirkollisveroa. ** SEK kesikurssi 2025.

Ruotsissa palkansaajien korkeimmat rajaverot ovatkin 2020-luvulla olleet matalammat kuin Suomessa. Vuonna 2026 Suomen veromuutosten takia korkein rajavero jää Suomessa kuitenkin jo hieman Ruotsin alle (kuvio 3). Palkansaajan korkein rajaveroprosentti koskee Suomessa ja Ruotsissa noin 60 000 euron ylittäviä vuosituloja vuonna 2026. Korkeimman rajaveroprosentin tulorajaa voi pitää melko matalana, sillä se ei kohdistu pelkästään ansiotulon saajien ylimpiin persentileihin.

Karkeasti arvioituna korkeimmat rajaverot koskevat suoraan suurituloisimpaa 10–15 prosenttia ansiotulonsaajista sekä Suomessa että Ruotsissa. Merkittävin ero maiden rajaveroprofileissa on matalammilla tulotasoilla, joilla Ruotsin rajaveroaste jää huomattavasti Suomen alapuolelle.

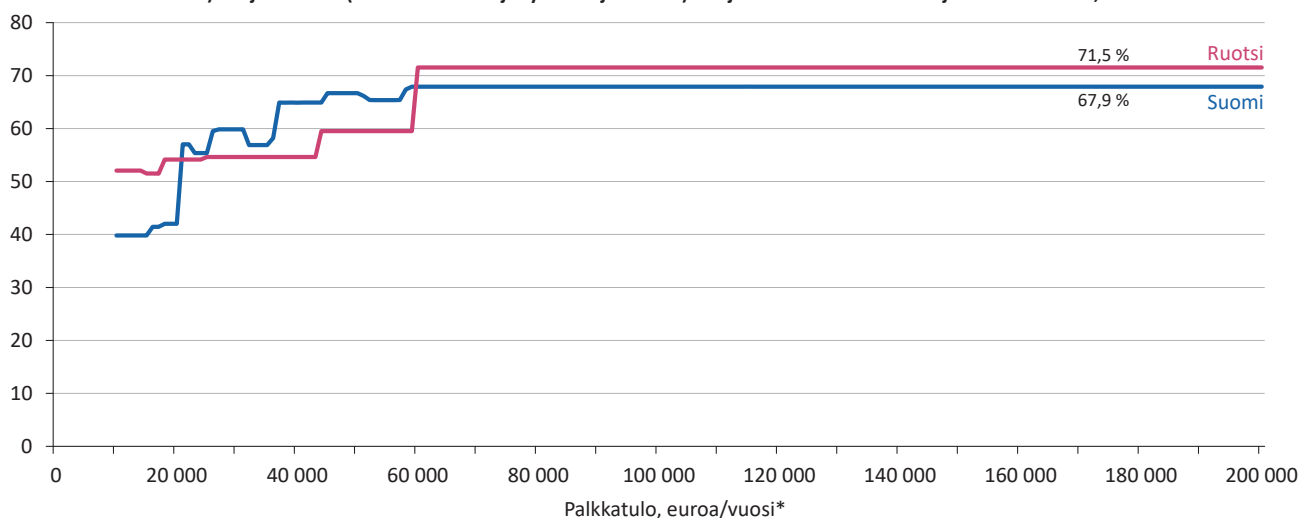
Myös kulutusverot ovat osa työn verokiilaa. Vaikka lyhyellä tarkastelujaksolla vaikuttaisi siltä, että niiden käyt-

c) Palkansaajan rajaverot kulutusverot huomioiden tulojen funktiona Suomessa ja Ruotsissa 2026, %

* SEK keskurssi 2025.

d) Rajaverokiila (ml. kulutusverot ja työnantajamaksut) tulojen funktiona Suomessa ja Ruotsissa 2026, %

* SEK keskurssi 2025.

Lähde: Veronmaksajien Keskusliitto.

täytymisvaikutukset eroavat tuloveroista (Blumkin ym., 2012), tuloveromuutoksen aikaansaama verotettavien tulojen muutos vaikuttaa palkansaajien kulutuksen kautta ennen pitkää julkisen sektorin kulutusverotuottoihin ja sitten verotuotot maksimoiviin veroasteisiin. Euroopan komission (European Commission, 2025) verotilastojen mukaan implisiittinen kulutusveroaste (kerätyt kulutusverot suhteutettuna kokonaiskulutukseen) on sekä Suomessa että Ruotsissa ollut noin 21 prosenttia 2020-luvun alkuvuosina.

Kulutusverot huomioituna palkansaajan korkeimmat rajaveroasteet ovat Suomessa ja Ruotsissa reilut 60 prosenttia (kuvio 3) vuonna 2026 olettaen 21 prosentin kulutusveroasteen.

Täysin selvää ei ole, miten sosiaalivakuutusmaksut tulisi huomioida (ks. esim. Kotakorpi & Matikka, 2017). Ne kuuluvat työn verokiilaan kuten tuloverotkin, mutta yksittäisten maksujen ja etuuksien yksityiskohtien mukaan niiden vaikutukset työn tarjontaan voivat olla toisenlaisia. Niiden maksaminen kerryttää myös monesti oikeuden johonkin etuuteen tulevaisuudessa, minkä takia pitkällä aikavälillä ne eivät vahvista julkisen talouden rahoitusasemaa samaan tapaan kuin tulo- ja kulutusverot.

Kiistanalaisuus liittyy lähinnä työeläkemaksuun, joka on selvästi merkittävin veronluonteinen sosiaalivakuutusmaksu Suomessa. Vuonna 2026 kokonaismaksu on 24,4 prosenttia, josta palkansaajan maksu on 7,3 prosenttia palkasta. Palkansaajan maksuosuus on huomioitu tyypillisesti korkeimpien rajaveroasteiden vaikutuksia koskevissa laskelmissa, ja se sisältyy tässä aiemmin läpikäytyihin rajaveroasteisiin.

Keskimääräinen työnantajamaksu vähennettynä palkansaajan osuudella on 17,1 prosenttia palkasta. Kokonaisuudessaan työnantajamaksut ovat noin 20,5 prosenttia vuonna 2026, kun huomioon otetaan työnantajan sairausvakuutusmaksu (1,91 %) ja keskimääräinen työttömyysvakuutusmaksu (0,92 %) sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut (yhteensä noin 0,56 %).

Ruotsissa veronluonteiset työnantajamaksut ovat Suomea korkeammat, yhteensä 31,42 prosenttia. Ruotsissa näitä maksuja voi pitää selvemmin veroina korkeimpia rajaveroja koskevissa tarkasteluissa, koska osa maksuista (allmän löneavgift) menee suoraan valtion budjet-

tiin ilman kytkentää sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalivakuutusmaksuilla rahoitettavilla etuuksilla on tyypillisesti raja, jonka ylimenevältä osasta etuutta ei kerry, vaikka työnantajamaksua tulee maksettavaksi. Rajat vastaavat suunnilleen palkkatasoa, josta korkein rajavero nykyisellään alkaa.

Työn rajaverokiila tuloverot, sosiaalivakuutusmaksut ja kulutusverot huomioiden on Suomessa korkeimmillaan 67,9 prosenttia työkustannuksesta vuonna 2026. Ruotsissa vastaavasti rajaverokiila on korkeimmillaan 71,5 prosenttia.

3.2 Verotuoton maksimoivan veroasteen laskentaa perinteisellä kaavalla

Käytetyt parametrit

Käyttäytymisjousto

Viimeaikainen keskustelu verotuksen vaikutuksista on keskittynyt vahvasti tulojen jouston arvioihin. Perinteisesti mikrotaloustieteelliset tutkimusasetelmat ovat tuottaneet melko matalia verotettavan tulon joustoarvioita, mikä viittaa vähäisiin käyttäytymisvaikutuksiin. Verotettavan tulon jousto kuvaa, kuinka monta prosenttia verotettavat tulot muuttuvat, kun nettoprosentti ($1 - \text{veroaste}$) muuttuu yhden prosentin.

Työmarkkinoilla ilmenevät sopeutumiskustannukset ja kitkat – kuten työaikojen muuttamisen vaikeus, työpaikanvaihdon esteet ja verojärjestelmän monimutkaisuus – hidastavat käyttäytymisreaktioita. Näin ollen lyhyen aikavälin käyttäytymisvaikutukset saattavat aliarvioida todellisia, pidemmän aikavälin joustoja.

Kirjallisuudessa on esitetty, että todelliset vaikutukset voivat ilmetä vasta suurten muutosten ja pitkän aikavälin tarkasteluissa (Chetty, 2012; Kleven ym., 2025; Keane & Rogerson, 2015). Kleven ym. (2025) kritisoiivat aiempia, matalia mikroestimaatteja ja osoittavat, että työpaikkaa vaihtavien ryhmä paljastaa olennaisesti suuremmat, elinkaaritasoiset joustot, jopa kaksinkertaiset perinteisiin mikroestimaatteihin verrattuna.

Varjonen-Ollus (2025) arvioi verotettavan ansiotulon jouston valtion tuloveroasteikon ylimmän veroluokan rajalla ansiotulonsaajien suurituloisimmassa prosentissa olevan 0,46 koko aineistossa ja 0,50, kun itsensä työl-

listävät on rajattu pois. Arviot ovat korkeita mutta uskottavia kansainvälisessä kontekstissa, ja ne sijoittuvat ETI-kirjallisuuden yläpäähän – kuitenkin ilman, että ne olisivat poikkeuksellisen suuria verrattuna esimerkiksi Gruberin ja Saezin (2002) tai Weberin (2014) raportoituihin korkeisiin joustoihin.

Vaikutukset ovat joka tapauksessa selvästi suurempia kuin Matikan (2018) ja Jäntin ym. (2015) suomalaisista ja pohjoismaisista aineistoista arvioimat keskimääräiset joustot (noin 0,2). Tulokset asettuvat lähelle Neisserin (2021) meta-analyysin raportoimia suurimpia ETI-arvoja.

Jo ennen uusimpia suomalaisia tuloksia arvioimme, että 0,4 on varsin uskottava jousto ylimmän veroluokan osalta, ainakin keskipitkällä aikavälillä (Kuusi ym., 2025). Varjonen-Olluksen (2025) analyysi hyödyntää kahden vuoden aikaikkunaa, mikä ei vielä kuvaa täysimääräistä pitkän aikavälin vaikutusta, mutta työpaikanvaihtoihin liittyvä käyttäytyminen viittaa samoihin mekanismeihin kuin kansainvälisessä kirjallisuudessa.

Kaiken kaikkiaan vaikuttaa siltä, että aiemmin laajasti käytetty joustoarvio 0,2 aliarvioi todellista käyttäytymisjoustoja, ainakin kun huomioidaan työuran aikaiset siirtymät ja muut dynaamiset sopeutumismekanismit.

Varjonen-Ollus (2025) tarkastelee myös vuoden 2016 reformia, jossa valtion tuloveroasteikon ylimmän veroluokan alarajaa laskettiin 79 000 euron tulotasolle. Samantyyppinen analyysi tuottaa selvästi pienempiä ja tilastollisesti ei-merkittäviä joustoarvioita 79 000–90 000 euroa ansaitsevien joukossa. Tämä voi kuitenkin johtua osittain reformien rakenteellisista eroista, sillä muuten vähäinen vaikutus on vaikeasti selitettävissä teoreettisesti.

Pareto-parametri

Suomessa, kuten Ruotsissakin, eriytetty tuloverotus noudattaa periaatetta, jossa säästöjen (eli pääoman) tuottoa verotetaan pääomatuloverotuksessa ja muita tuloja ansiotuloverotuksessa. Ansiotuloverotus koskee paitsi palkkaa ja tuloja myös eläkkeitä ja sosiaalietuuksia. Omistajayrittäjien verotuksessa järjestelmä pyrkii kaavamaisesti erottamaan, mikä osa tulosta perustuu pääoman tuotolle (pääomatulo) ja mikä yrittäjän omaan työpanokseen ja inhimilliseen pääomaan (ansiotulo).

Ansiotuloverotus perustuu näin henkilökohtaisen työpanoksen, osaamisen, kyvyn ja tuottavuuden tuomaan tuloon ja siihen, miten työmarkkinoilla näitä hinnoitellaan.

Tulonmuunnon huomioiminen tuo mukaan yhteyden myös pääomatuloihin. Siltä osin, kun tulonmuunnossa on kyse varsinaisen työn tuottaman tulon verottamisesta pääomatuloina ansiotuloverotuksen sijaan, osa havaitusta käyttäytymisvasteesta siirtyy veropohjaan, johon kohdistuu eritasoinen verotus.

Ylimpien ansiotulojen rajaveroja koskevissa laskelmissa on (tulonmuunto huomiodenkin) perusteltua laskea Pareto-parametri ansiotulojen jakaumasta, kun eriytetty tuloverotus ja pääomatulovero pidetään annettuina.

Kirkko-Jaakkola ja Kotamäki (2022) huomauttavat, että useissa aiemmissa suomalaisissa Laffer-laskelmissa Pareto-parametri on johdettu kokonaistuloista, eli ansio- ja pääomatulojen yhteenlasketusta jakaumasta. Tämä on ongelmallista, koska pääomatulot huomioiva kokonaistulojen jakauma ei kuvaa sitä tulopohjaa, johon korkeimmat ansiotuloverotuksen rajaverot tosiasiallisesti kohdistuvat.

Kun kokonaistuloja käytetään, Pareto-parametri ei vastaa analysoitavaa veropohjaa. Tämän seurauksena sekä rajaveron mekaaniset verotuotot että verotettavan tulon käyttäytymisvaikutusten mittakaava tulevat lasketuksi väärästä tulokäsitteestä. Tämä vääristää lopputulosta, sillä analyysin kohteena oleva rajavero kohdistuu nimenomaan ansiotuloihin, joista myös tyypillisesti verotettavan tulon jousto e (ja tulonmuunto-osa s) on estimoitu.

Toisin sanoen analyysin kaikkien komponenttien, rajavero τ , jousto e ja sen tulonmuunto-osuus s sekä Pareto-parametri a , tulee perustua samaan tulokäsitteeseen.

Kokonaistulojen käyttäminen kasvattaa tyypillisesti tulojakauman häntää ja pienentää lasketun Pareto-parametrin arvoa Suomen aineistossa (ks. Talouspolitiikan arviointineuvosto, 2016; Kotakorpi & Matikka, 2017). Pienempi Pareto-parametri johtaa laskennassa korkeampaan verotuloja maksimoivaan rajaveroon, mikä antaa liian pienen arvion ansiotuloverotuksen korkeiden rajaverojen haitallisesta vaikutuksesta Suomen oloissa.

Kuten edellä luvussa 3.1 käy ilmi, rajavero nousee korkeimmalle tasolle Suomessa ja Ruotsissa vuonna 2026 jo

tulotasolla, joka on alle ansiotulonsaajien suurituloisimman tulokymmenyksen tulorajan.

Korkeimman rajaveroasteen piirissä olevien tulojen jakauman Pareto-parametri a olisi vuoden 2024 tuloverotietojen perusteella 20–64-vuotiaan väestön osalta sekä Suomessa että Ruotsissa arviolta noin 3,1 (parametrin laskentaperiaatetta käydään tarkemmin läpi liitteessä 1). Korkeahko a -parametri juontaa juurensa siitä, että tulo luokassa olevien henkilöiden keskimääräinen tulo on suhteellisen lähellä tuloluokan alarajaa.

Jos tarkastellaan vastaavasti ansiotulonsaajien suurituloisimman yhden prosentin ansiotulojen hännän jakaumaa, a -parametri on Suomessa noin 2,7 ja Ruotsissa 2,3.¹¹

Suurituloisimman prosentin pienempi a -parametri merkitsee sitä, että tässä ryhmässä keskimääräinen tulo on selvemmin tuloluokan rajaa korkeampi. Ruotsin pienempi a -parametri tarkoittaa myös sitä, että ansiotulonsaajien suurituloisimman prosentin joukossa keskimääräinen ansiotulo on suurituloisimman prosentin tulorajaa selvästi korkeampi kuin Suomessa.

Toisin sanoen ansiotulonsaajien suurituloisimmalla prosentilla on suhteellisesti enemmän tulomassaa ja veropohjaa Ruotsissa kuin Suomessa.

Ansiotulojakauman huipun erilaiseen muotoon voivat vaikuttaa monien muiden tekijöiden lisäksi eriytetyn tuloverotuksen yksityiskohdat (esim. se, miltä osin osinkoa verotetaan ansio- tai pääomatulona Suomessa vs. Ruotsissa).

Ansiotulonsaajien suurituloisimman prosentin vuosituloraja on noin 150 000 euroa Suomessa.

Tulonmuunto

Suomessa tulonmuunnolla tarkoitetaan usein ilmiötä, jossa palkkatulojen sijaan nostetaan pääomatulona verotettuja osinkoja. Käytännössä tämä edellyttää pitkäjänteistä yrittäjyyttä eikä ole palkansaajille nopeasti tai helposti hyödynnettävä reaktio.

Verohallinnon tilastojen mukaan vuonna 2024 yli 25 000 euroa ansiotuloja saaneista 20–64-vuotiaista vain noin kuusi prosenttia sai osinkotuloa muusta kuin pörssiyhtiöstä. Tämä kertoo, että tulonmuuntoa voi yhtiön kautta hyödyntää potentiaalisestikin vain harva. Ylimmissä tu-

luokissa osinkoa saa tyypillisesti useampi, mutta esimerkiksi 150 000 euroa vuodessa ansaitsevista vain viidesosa.

Varjonen-Ollus (2025) tuo tähän kokonaisuuteen tärkeän täsmennyksen. Hän rajaa pääanalyyssissään itsensä työllistävät pois ja osoittaa, että laajasti määritellyn tulon jousto (ansiotulot + pääomatulot) on 0,43 koko aineistossa ja 0,37 palkansaajien ryhmässä. Arviot ovat vain hieman pienempiä kuin ansiotulon joustot (vastaavasti 0,46 ja 0,5), mikä viittaa siihen, että pääomatulojen reagointi ei merkittävästi muuta kokonais kuvaa.

Lisäksi Varjonen-Ollus käy läpi useita verosuunnittelulle alttiita ansiotulokomponentteja – kuten luontoisedut, matkakuluvähennykset, työsuhdeoptiot ja muut erikseen raportoitavat erät – eikä löydä niissä reformin jälkeisiä systemaattisia muutoksia. Vaikka tulonmuuntoa ei voida täysin sulkea pois (esimerkiksi itsensä työllistäjäksi siirtyminen tai listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen muutokset voivat avata kanavia; vrt. Pirttilä & Selin, 2011; Koivisto, 2023; Kotakorpi & Matikka, 2017), palkansaajien kohdalla tulonmuunto näyttää olevan empiirisesti hyvin rajallista.

Tämä tukee Kuusen ym. (2025) johtopäätöstä, jonka mukaan verotuoton maksimoivan veroasteen laskemisen kannalta Suomen oloissa keskeinen mekanismi on nimenomaan työpanoksen ja urasuunnittelun dynaamisen sopeutuminen – ei veropohjan siirtyminen.

Jos lähtökohdaksi otetaan Vajonen-Olluksen (2025) koko aineistoa koskevat joustot, veropohjan vaihtuminen olisi tulkittavissa tulonmuuntoparametrilla $s=1-0,43/0,46=0,07$. Myös korkeampi arvo voi olla perusteltu tulojakauman huipulla, mutta laajemmalla tulojakaumalla arvo voisi olla taasen perustellusti pienempi.

Vaihtoehtoisen veropohjan veroasteena (τ_2) on suomalaisissa katsauksissa käytetty tyypillisesti noin 40 prosenttia (Talouspolitiikan arviointineuvosto, 2016; Kotakorpi & Matikka, 2017). Tämä perustuu siihen, että listaamattomien yhtiöiden kahdeksan prosentin nettovarallisuutta vastaavat osingot verotetaan kokonaisuudessaan suunnilleen tällä tasolla yhteisöverot ja kulutusverot (tai euromääräinen huojennusraja) huomioiden. Arvio on relevantti erityisesti tulonmuunnossa, jota tapahtuu jo vakiintuneiden yritysten omistajien joukossa.

Relevantti verokäsité

Rajaveroaste vaikuttaa siihen, kuinka Saezin kaavasta saatuja tuloksia tulkitsemme. Ennen kaikkea kysymysmerkit liittyvät veroluonteisten maksujen tulkintaan – onko eläkemaksu vero vai tulisiko se tulkita säästämisenä? Erilaisia lähestymistapoja edustavat esim. Kotakorpi ja Matikka (2017) ja Lundberg (2024). Kotakorpi ja Matikka sisällyttävät veroasteeseen työntekijän kohtaaman verorasituksen (ml. kulutusverot) mutta sivuuttavat työnantajan maksaman osan verokiilasta. Sen sijaan Lundberg sisällyttää arvioonsa kaikki työhön kohdistuvat verot ja maksut.

Vaikka tiettyjä vakuutusmaksuja kutsutaan veronluonteisiksi, monet niistä ovat efektiivisesti veroja. Näitä ovat sairaus-, työttömyys- sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksut. Sen sijaan kysymys eläkemaksun kohteesta on visaisempi, koska eläkemaksua maksamalla saa oikeuden tulovirtaan tulevaisuudessa. Eläkevakuutus on siis luonteeltaan erilainen kuin muut sosiaalivakuutukset, jotka voi helpommin rinnastaa julkisen talouden tuottamiseen muihin hyödykkeisiin, kuten julkiseen terveydenhuoltoon. Toisaalta eläkemaksu on kaukana perinteisestä säästämisestä, koska se on tarkasti rajattu tuottamaan annuiteetin eläkeajaksi, eli vakuutetulla ei ole toimijuutta eläkkeen nostamisessa tai sijoittamisessa.

Eläkemaksun veroluonteisuutta voi myös lähestyä sen tuoton kautta vertaamalla eläkemaksun sisäistä tuottoa jonkinlaiseen markkinaportfolion tuottoon. Riskitön tuotto ei ole oikea vertailukohta, koska myös eläke-etuuksiin sisältyy merkittävää epävarmuutta, kuten monet kohortit ovat elinaikakertoimen, elinajanodotteen sidotun eläkeiän, raippaveron, indeksijäädytysten ja tuloveromuutosten kautta huomanneet. Tuotto riippuu myös siitä, huomioidaanko laskelmassa Kelan maksamat eläke-etuudet vai ei (Tanskanen, 2020). Ylimmissä tuloluokissa lieenee kuitenkin turvallista olettaa, että Kelan etuuksia ei ole tarvetta huomioida, alemmissa tuloluokissa todennäköisesti päin vastoin.

Mitä suurempi vertailukorkotaso on, sitä helpommin eläkemaksu nykyisellä n. 1,5 prosentin sisäisellä tuotolla (ETK, 2022) on tulkittavissa veroksi. Esimerkiksi melko rohkealla seitsemän prosentin vertailutuotolla keskimääräisen palkansaajan eläkevarallisuus olisi moninkertainen eläkkeelle jäämisen hetkellä, eli eläkemaksun vaihtoehtoiskustannus olisi suurempi kuin toteutunut

eläkevarallisuus, jolloin eläkemaksun voisi helposti tulkita kokonaan veroksi.

Eläkemaksun luokittelu veroksi tai säästämiseksi riippuu monista tekijöistä, esimerkiksi henkilön iästä. Nuorelle eläkemaksu on todennäköisesti vero, koska eläkemaksun vaihtoehtoiskustannus on suuri. Sen sijaan eläkeikää lähellä olevalle henkilölle eläkemaksu on lähempänä säästämistä. Eläkemaksun veroluonteisuuden numeerinen arviointi on kuitenkin tämän raportin rajauksen ulkopuolella, ja siksi keskustelemme lähinnä erilaisista olettamuksista myöhemmän analyysin yhteydessä.

Kysymys on vaikea, eikä siihen siksi ole löytynyt selkeää ja perusteltua vastausta tutkimuskirjallisuudesta. Vero- tuotot maksimoivan vertailukohdan taso on hyvin erilainen riippuen siitä, käytetäänkö palkansaajan kohtaamaa rajaveroastetta vai palkkakustannukseen kohdistuvaa rajaverokiilaa; korkein rajaveroaste vuonna 2026 on noin 51 prosenttia, kun vastaavasti rajaverokiilla on 60 prosentin luokkaa (kulutusveroja huomioimatta).

Seuri (2022) huomauttaa, että rajaveroasteiden erilaiset määritelmät (mitä veroja siihen luetaan mukaan) vaikuttavat siihen, miten eri verokäsitteistä arvioituja joustoja voidaan soveltaa. Hän esittää ansiokkaasti, miten empiirisessä tutkimuksessa estimoitua verotettavan tulon joustoa voi skaalata tiettyyn rajaveroasteen määritelmään.

3.3 Tuloksia

Tulonmuuntoon laajennetun Saezin kaavan (2) ja edellä esiteltyjä havaintoja hyödyntäen voidaan laskea vero- tuotot maksimoivat rajaveroasteet, joiden yläpuolella rajaveron kiristäminen alkaa tyypillisesti pienentää verotuottoa käyttäytymisreaktioiden vuoksi. Laskelmat on tehty erikseen koko nykyisen korkeimman rajaveron tuloluokan sekä ansiotulojakauman suurituloisimman yhden prosentin osalta.

Tulos riippuu kolmesta käytännössä ratkaisevasta tekijästä: (i) verotettavan tulon joustosta ϵ , (ii) tulonmuunnon osuudesta s ja (iii) tulojakauman häntäparametris- ta a . Laskelmien tarkoitus ei ole antaa yhtä oikeaa lukua vaan havainnollistaa suuruusluokkaa ja sitä, mitkä parametrit käytännössä ratkaisevat sen, ollaanko nykyisellä

verotuksen kireydellä verotuoton maksimoivan veroasteen yläpuolella. Pääasiallisena vertailukohtana on vuoden 2026 palkansaajan korkein rajaveroaste, joka on noin 51 prosenttia (kirkollisvero pois lukien).

Samaa voi tarkastella itserahoitusasteen (IRA) kautta: jos veronkevennyksen IRA ylittää 100 %, veronkevennys maksaa itsensä takaisin veropohjan kasvun kautta. IRA tarjoaa tietoa siitä, missä kohtaa nykyinen korkein rajavero näyttää olevan suhteessa huippuun.

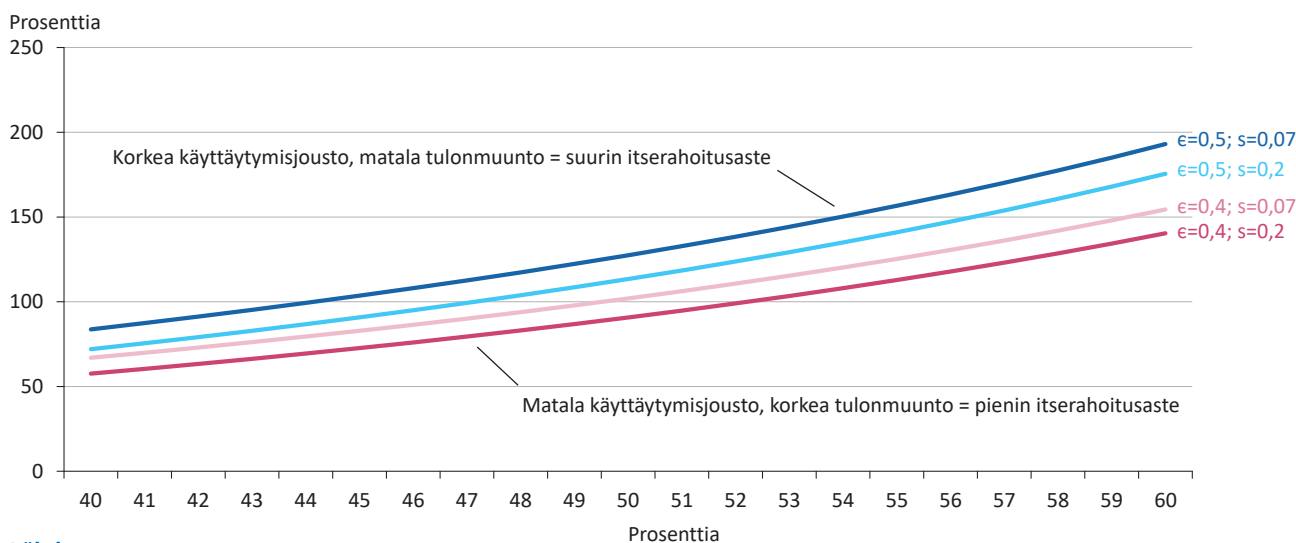
Tulojakauman ylin prosentti

Aloitamme ylimmästä prosentista, koska juuri tälle tuloryhmälle on saatavilla tuoretta ja suoraan sovellettavaa näyttöä käyttäytymisvaikutuksista. Varjonen-Ollus (2025) arvioi verotettavan ansiotulon jouston olevan noin 0,46 (ja noin 0,50, kun itsensä työllistävät rajataan

pois). Lisäksi tutkimus havaitsee vain vähän näyttöä siitä, että palkansaajien sopeutuminen tapahtuisi laajamittaisesti verosuunnittelun ja tulonmuunnon kautta. Vaihtoehtoisena pitkän aikavälin joustona arvioimme myös aikaisemmin käyttämäämme Kleven ym. (2025) arviota 0,4. Nähdäksemme uskottavin joustoväli asettuu juuri välille 0,4–0,5.

Taulukon 1 huippulaskelmissa ylimmän prosentin Pareto-parametri on Suomen ansiotuloaineistossa $a = 2,7$, ja tulonmuuntoa kuvaava osuus s on oletettu edellä läpikäydyn perusteella pieneksi (0,07) tai jonkin verran suuremmaksi (0,2). Kun vaihtoehtoisen veropohjan veroasteeksi asetetaan $\tau_2 = 40$ % (tyypillinen oletus kotimaisissa katsauksissa), saadaan joustolla $\varepsilon = 0,46$ verotottoa maksimoivaksi ylimmän tuloluokan rajaveroksi noin 46 %, kun $s = 0,07$. Vastaavasti, jos tulonmuunnon

Kuvio 4 Ansiotulonsaajien ylimmän 1% rajaveromuutosten itserahoitusasteita eri rajaveroasteilla, $a = 2,7$

Lähde: Kirjoittajien omat laskelmat.

Taulukko 1 Lafferin käyrän huippukohdat eri parametriarvoin, ansiotulonsaajien ylin prosentti, $a = 2,7$

Jousto (ε)	Tulonmuunto (s)	
	$s = 0,07$	$s = 0,2$
$\varepsilon = 0,3$	57 %	59 %
$\varepsilon = 0,4$	50 %	52 %
$\varepsilon = 0,46$	46 %	49 %
$\varepsilon = 0,5$	44 %	47 %

Lähde: Kirjoittajien omat laskelmat.

osuus olisi suurempi ($s = 0,20$), huippu nousee noin 49 %:iin.

Näihin lukuihin verrattuna Suomen 51 %:n korkein rajavero näyttäytyy ylimmän prosentin osalta pääsääntöisesti korkeana: Varjonen-Olluksen joustoarvolla ja pienellä tulonmuunnolla toteutunut rajavero ylittää huipun noin viidellä prosenttiyksiköllä. Samalla herkkyytarkastelut korostavat, että johtopäätös riippuu ennen kaikkea jouston tasosta. Jos relevantti jousto olisi lähempänä 0,40, huippu asettuisi jo noin 50–52 %:n välille ja 51 % olisi tällöin pikemminkin huipun tuntumassa.

Mikäli kulutusverot ja/tai työnantajamaksut otetaan huomioon, nykyiset Suomen rajaveroasteet ja -kiilat olisivat verotuotot maksimoivaa veroastetta korkeampia kaikilla tarkastelluilla parametrialvoilla.

Kuviossa 4 tarkastelemme vielä veromuutosten itserahoitustasetta erilaisilla oletuksilla myös silloin, kun Laffer-käyrän huippu on ylitetty. Huippu ylittyy itserahoitustasteen ylittäessä 100 %. Silloin verotuksen staattisen verotuottovaikutuksen ollessa -100 yksikköä, 100 yksikköä palautuu dynaamisten käyttäytymisvaikutusten kautta.

Havaitaan, että lähes kaikissa tarkastelemissamme tapauksissa itserahoitustaste on korkea; 51 % rajaveroasteella se vaihtelee 95 % ja 133 % välillä. Itserahoitustaste säilyy hyvin korkeana vielä verotusta useilla prosenttiyksiköillä kevennettäessä. Tarkastelun perusteella voidaan todeta, että realistisilla käyttäytymisoletuksilla veroleikkaus on enemmänkin kasvutoimi kuin julkista taloutta heikentävä toimi.

Koko korkein rajaveroluokka

Seuraavaksi tarkastelemme koko korkeimpien rajaverojen alaista ryhmää. Suomessa korkein rajavero tulee vastaan jo verraten matalalla tulotasolla (noin 60 000 euron vuosituloista alkaen), minkä vuoksi sen piirissä on selvästi ylimpää prosenttia laajempi joukko palkansaajia.

Tässä ryhmässä käyttäytymisvaikutukset eivät ole yhtä selvästi ankuroitavissa yhteen tuoreeseen empiriseen havaintoon, ja myös pienemmät joustot voivat olla perusteltuja oletuksia. Samalla tulonmuunnoksen mahdollisuudet ja merkitys lienevät rajallisemmat, mikä perustelee pientä tulonmuuntoparametria s .

Taulukon 2 laskelmissa kalibroimme koko korkeimpien rajaverojen ryhmän Pareto-parametrin arvoksi $a = 3,1$. Tällä arvolla huipun suuruusluokka vaihtelee runsaasti tehdyn jousto-oletuksen mukaan. Jos $\varepsilon = 0,20$, huippu on noin 62–65 %. Jos jousto on $\varepsilon = 0,30$, huippu on noin 52–56 %. Jos $\varepsilon = 0,40$, huippu painuu noin 45–49 %:iin (tulonmuunnoksen oletuksesta riippuen).

Kun näitä verrataan palkansaajan 51 %:n nykyiseen rajaveroon, johtopäätös ei ole yhtä yksiselitteinen kuin ylimässä prosentissa. Joustolla $\varepsilon = 0,30$ huippu ylittää tyypillisesti 51 %:n niukasti, jolloin nykyinen korkein rajavero olisi vielä huipun vasemmalla puolella tai aivan sen tuntumassa. Joustolla $\varepsilon = 0,40$ taas 51 % olisi huipun yläpuolella. Myös itserahoitustasteiden osalta näkymä on epävarmempi (kuvio 5).

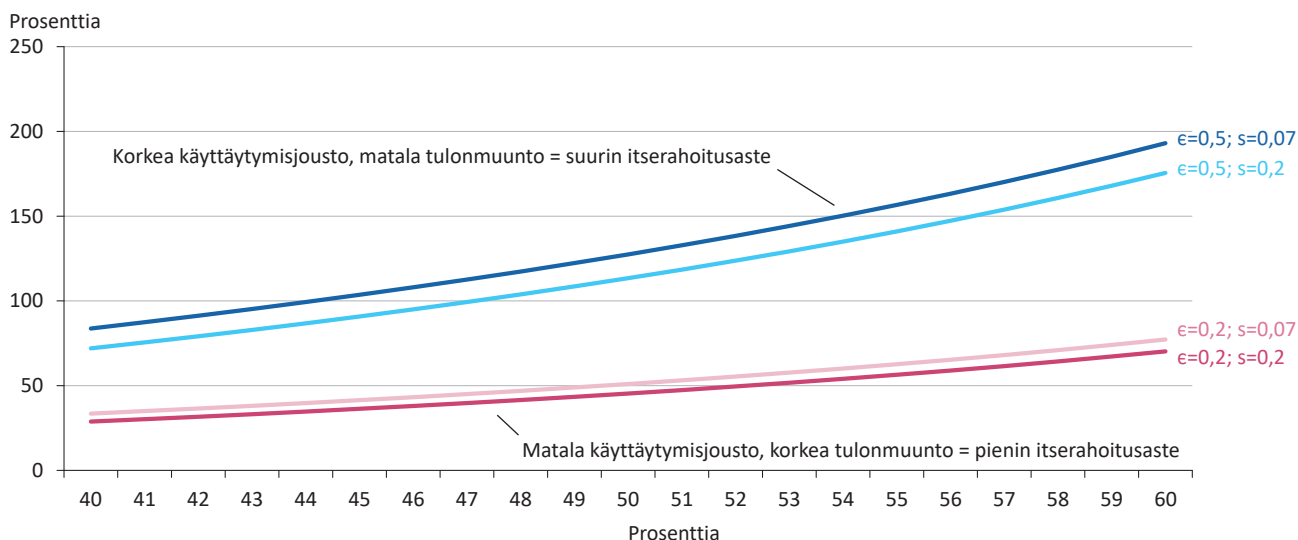
Laajemmalla kulutusverot sisältävällä verokäsitteellä Suomen nykyinen korkein rajavero 61,3 (ks. luku 3.1) on kuitenkin huipun tuntumassa pienelläkin joustolla

Taulukko 2 Lafferin käyrän huippukohdat eri parametrialvojen, korkeimman rajaveron koko tulo-
luokka (ansiotulonsaajien ylin kymmenys/septiili), Pareto-parametri $a = 3,1$

Jousto (ε)	Tulonmuunto (s)		
	$s = 0$	$s = 0,07$	$s = 0,2$
$\varepsilon = 0,2$	62 %	63 %	65 %
$\varepsilon = 0,3$	52 %	53 %	56 %
$\varepsilon = 0,4$	45 %	46 %	49 %
$\varepsilon = 0,5$	39 %	41 %	44 %

Lähde: Kirjoittajien omat laskelmat.

Kuvio 5 Korkeimman rajaveron koko tuloluokan (ansiotulonsaajien ylin kymmenys/septiili) rajaveromuutosten itserahoitusasteita eri rajaveroasteilla, $a=3,1$

Lähde: Kirjoittajien omat laskelmat.

$\epsilon = 0,20$. Koko rajaverokiila työnantajamaksut huomioiden on Suomessa verotuotot maksimoivaa veroastetta korkeampi taas kaikilla tarkastelluilla parametreilla.

Epävarmuutta lisää se, että Varjonen-Ollus (2025) raportoi eräissä 79 000–90 000 euron tulohaitareissa pienempiä ja tilastollisesti ei-merkittäviä joustoarvioita, mikä viittaa heterogeenisiin vasteisiin ja siihen, että ylimmän prosentin tuloksia ei voi mekaanisesti yleistää koko nykyiseen varsin laajan ylimpään rajaveroluokkaan. Tosin havaittu matala havainto herättää kysymyksiä erojen syistä, jotka voivat viitata myös eroihin interventiossa; esimerkiksi siihen, ettei informaatiota verouudistuksesta ollut riittävästi verotukseen reagoimiseksi.

Toisaalta työmarkkinakitkat voivat olla tässä tarkasteltavassa joukossa suurempia kuin kaikkein suurituloisimmalla prosentilla, mikä voi pitää lyhyen aikavälin joustot pienempinä. Näin voi olla esimerkiksi silloin, jos työajan tai työpanoksen muuttaminen on lyhyellä aikavälillä vaikeampaa tai jos työpanoksen lisäys ei näy heti tuloissa. Tällöin pitkän aikavälin jousto voi silti olla lähempänä kaikkein suurituloisimpien tulonsaajien joustoja, jos suurempi työpanos realisoituu ansioihin vasta myöhemmin esimerkiksi työpaikan tai työtehtävien vaihdon yhteydessä.

3.4 Kvantitatiivinen näkökulma perinteisen kaavan kritiikkiin

Tässä alaluvussa täsmennämme verotuksen käyttäytymisvaikutusten empiiristä arviointia ja linkitämme tulokset makrotaloudelliseen tarkasteluun. Keskustelussa on keskeistä pohtia edellä esitettyjen argumenttien perusteella sitä, missä määrin yksinkertaistettu laskentatapa lausekkeissa (1) ja (2) voi viedä harhaan.

Kvantitatiivisen tarkastelun kannalta on hyvä lähteä käyttäytymisjoustoarvioista. Ne ovat perinteisen laskutavan empiirinen ydin. Voidaan todeta, että reformeihin perustuvat mikroekonometriset asetelmat ovat vahvimmillaan tuottaessaan kausaalisia arvioita veronmuutoksen lyhyen aikavälin vaikutuksesta veropohjaan.

Samalla asetelmat kohtaavat useita rakenteellisia ongelmia. Useimmat reformeihin nojaavat joustoestimaatit identifioivat lyhyen horisontin muutoksen verotettavassa tulossa. Ne aliarvioivat vaikutuksia, jotka syntyvät urasiirtymien, työnvaihdon, osaamisinvestointien ja ulkoisvaikutusten kautta. Vaikutukset kertyvät hitaasti ja jäävät staattisessa asetelmassa helposti piiloon. Reformeissa voivat muuttua yhtä aikaa useat verotuksen parametrit, ja niiden vaikutuksien intensiteetti vaihtelee tulotasojen ja ajan yli. Tämä vaikeuttaa yhden oikean jouston identi-

fiointia ja altistaa sekoittaville tekijöille. Tulokset voivat levitä laajasti työntekijäjakamaan.

Koko jakaamaan kohdistuvat instrumenttimuuttujamenetelmät voivat jossakin määrin auttaa erottelemaan käyttäytymisvaikutuksia pitkällä aikavälillä ja havaitsemaan vaikutuksia myös kaukana kynnsarvoista. Myös Varjonen-Ollus (2025) hyödyntää näitä vähemmän herkkiä menetelmiä.

Tämä ei kuitenkaan poista sitä seikkaa, että pelkkä verotettavan tulon jousto yhdistettynä Saezin kaavan kaltaiseen laskentamalliin ei riitä kuvaamaan dynaamisia kanavia, jotka määräävät Lafferin käyrän huipun ja hyvinvointia maksimoivan veroasteen.

Empiirinen ydinhaaste on se, miten yhdistää mikroaineistosta saadut tulokset makrotason dynaamisiin vaikutuksiin. Työpaikan vaihtajia tarkastellen voidaan saada tietoa veroreaktioista työntekijäryhmissä, joita työmarkkinoiden jäykkyydet rajoittavat lyhyellä aikavälillä vähemmän. Mutta ei ole aivan selvää, miten tuloksia tulisi tulkita työuran aikaisten dynaamisten koulutusratkaisujen näkökulmasta; kuinka suuren osuuden verotuksen pitkän aikavälin muutoksista joustoarviot lopulta sisältävät? Luultavimmin estimoidut joustot tarjoavat alarajan todellisille pitkän aikavälin joustoille.

Myös kausaalinen näyttö ulkoisvaikutuksista on niukkaa, koska tavanomaiset käyttäytymisvaikutuksia mittaavat testiasetelmat eivät identifioi yleisen tasapainon vaikutuksia (Kleven, 2025). Ne vaikuttavat useimmiten sekä reformin kohderyhmään että sen kontrolliryhmään.¹² Yleisen tasapainon kerrannaisvaikutukset tekevät mikrohavainnoista harhaanjohtavia, ellei menetelmissä mallinneta yleisen tasapainon piirteitä. Mitä laajemmalle reformista nämä vaikutukset ulottuvat, sitä vaikeammaksi tulee verotuksen vaikutuksien eristäminen perinteisillä testiasetelmilla.

Tarvitaan siis täydentäviä näkökulmia. Ongelma ei kuitenkaan ole empiirisesti helposti ratkaistavissa.

Ehkäpä toistaiseksi uskottavimman aselman arviointiin tarjoaa Kleven (2025). Artikkelin käyttää hyödykseen Jacobsenin ym. (2024) tutkimusasetelmaa, jossa ylimpien rajaverojen alaisten henkilöiden muutto ulkomaille tuottaa eksogeneista vaihtelua tämän tuloryhmän suuruuteen.

Muutosten perusteella voidaan tietyin edellytyksin arvioida koko kansantalouden tasoista herkkyyttä ryhmän työpanoksen muutokselle. Tämä arvio mahdollistaa myös ulkoisvaikutuksien pohtimisen.

Tulokset viittaavat siihen, että ulkoisvaikutukset huomioivan verotuksen pitäisi olla kevyempää. Artikkelin Yhdysvaltoja koskevassa kalibrointiesimerkissä Kleven osoittaa, että perinteisessä mallissa korkein rajavero olisi noin 63 % mutta ulkoisvaikutukset huomioiva korkein rajavero noin 49 %. Tämä konkretisoi sitä, että verotuoton maksimoiva rajaveroaste on erittäin herkkä sille, millaisia huipputulojen ulkoisvaikutukset ovat. Tulos on linjassa myös Jonesin (2022) mallinnuksen kanssa: Aineettomiin investointeihin liittyvät ulkoisvaikutukset pienentävät olennaisesti verotulot maksimoivaa optimaalista ylimmän tuloluokan veroastetta suhteessa perinteiseen Saezin (2001) kaavaan.

Tulokset korostuvat erityisesti korkeimmissa tuloryhmissä: Klevenin (2025) tutkimus kohdistuu korkeimpaan 1 % tuloluokkaan.

Myös muita mahdollisuuksia tarkasteluihin on. Makrotaloudellisilla malleilla voidaan tuottaa koko kansantalouden tasoisia joustoja, jotka sisältävät kokonaistaloudellisia mekanismeja. Esimerkiksi Prescott (2004), Rogerson ja Wallenius (2009), Keane ja Rogerson (2015) ja Macnamara ym. (2024) tulkitsevat pitkän aikavälin kehitystä niin, että tehokas (pitkän aikavälin) jousto on suuri – jopa 1 tai enemmän. Käyttäytymisvaikutukset olisivat hyvin suuria. Näiden tulosten osalta ongelmana on, että tulokset ovat herkkiä mallinnuksessa tehdyille oletuksille.

Yksi kiinnostavimpia perinteisen tarkastelutavan laajennuksia on Badelin ja Huggettin (2017) artikkeli. Makromallinnukseen perustuvassa tarkastelussa tulojakaumaa ja käyttäytymisvaikutuksia kuvaa yhteensä kuusi eri parametria: $\tau^* = (1 - a_2\varepsilon_2 - a_3\varepsilon_3)/(1 + a_1\varepsilon_1)$. Käyttäytymisvaikutukset ulottuvat paitsi ylimpien rajaverojen alaiseen perinteiseen veropohjaan (1) myös kynnsarajan alapuolisiin veroihin odotusvaikutuksien kautta (2) sekä muihin korkeimpien rajaverojen piirissä olijoiden maksamiin veroihin (kulutus- ja pääomatulot). Jos $\varepsilon_2 = \varepsilon_3 = 0$, saadaan Saezin kaava ($a = a_1$). Tämä on erityistapaus, joka ei yleisesti ottaen ole empiirisesti uskottavin vaihtoehto oikeaksi malliksi.

Intuitiivisesti ε_2 ja ε_3 painavat Lafferin huippua alaspäin, koska korkeimpien rajaverojen kiristys vähentää tuloja myös verojärjestelmän muissa osissa. Yhdysvaltalaisissa kalibroinneissa tämä siirtää staattisen ~65–75 % tulohuipun noin 50 %:iin, kun inhimillisen pääoman ja yleisen tasapainon kytkökset huomioidaan.

Aika ajoin näyttönä veromuutosten vaikutuksista on esitetty myös maatasolla koottujen paneeliaineistojen antamia tuloksia verotuksen vaikutuksista eri reformeissa. Ne eivät kuitenkaan tarjoa mikroekonometriaan nähden helpotusta verotuksen kausaalisten vaikutusten arviointiin, koska tutkimusasetelmat altistuvat useille samankaisille identifikaatio-ongelmille.

Kawano ym. (2025) kokoavat yhteen laajan aineiston korkeimpien rajaverojen muutoksista OECD-maissa ja tarkastelevat seikkaperäisesti tilastollisen mallinnuksen mahdollisuuksia ja haasteita. Vaikka kootussa aineistossa verotuksen kiristämisen ja talouskasvun välillä on havaittavissa negatiivinen yhteys, johtopäätösten tekeminen kausaalisuhteista ja mittaluokasta on vaikeaa.

Sytä on useita. Veromuutokset tehdään usein talouskehityksen vuoksi tai sitä ennakoiden, jolloin verosokit korreloivat kasvun ajureiden kanssa. Verojärjestelmien vertailu on myös vaikeaa. Ne ovat moniulotteisia ja epälineaarisia ja riittävän rikkaiden mallien estimointi aineistoista on hyvin haastavaa. Yksittäiset mittarit kuten verotulot/bkt ovat herkkiä sekä tuotannon että verotuksen yhtäaikaistulle muutoksille, ja veromuutoksia tapahtuu eri ajankohtina ja peräkkäisesti, jolloin perinteiset paneelimenetelmät voivat tuottaa harhaisia tuloksia.

3.5 Vertailua Ruotsiin

Yleinen teema julkisessa keskustelussa on eri maiden verotuksen vertailu ja siihen pohjautuvat politiikkapäätelmät. Usein toistuva havainto on, että korkeat rajaverot eivät ole Suomelle ongelma, koska myös naapurimaassamme Ruotsissa verotus on kireää. On mielenkiintoista pohtia, millä ehdoilla vertailu on relevanttia. Onhan Suomen ja Ruotsin välillä kuitenkin monia eroja, joiden vuoksi talouksien reaktiot verotukseen voivat olla erilaisia.

Perinteisellä laskukaavalla Ruotsin verotuotot maksimoiva rajaveroaste on hieman korkeampi kuin Suomessa (taulukko 3). Laskelma painottaa Pareto-parametria eroissa. Arviomme mukaan ylimmän prosentin Pareto-parametri on Ruotsissa pienempi ($a \approx 2,3$), mikä staattisessa Saez-kehikossa nostaa huippua. Esimerkiksi Suomen kanssa samoilla arvoilla $\varepsilon = 0,46$, $s \approx 0,07$ ja $\tau_2 \approx 40$ % huippu olisi Ruotsissa noin 50 %, kun Suomessa se on noin 46 % taulukon 2 perusteella.

Suomen korkein rajavero on vuonna 2026 jo hieman Ruotsia matalampi, vaikka korkeimman rajaveron tuloraja on molemmissa maissa suhteellisen matala. Jos lähtökohdaksi otetaan työn rajaverokiila (tuloverot, sosiaalivaikutusmaksut ja kulutusverot huomioiden), se on Suomessa korkeimmillaan 67,9 % ja Ruotsissa 71,5 % vuonna 2026. Ruotsi näyttäytyy myös kokonaiskiilan näkökulmasta Suomea kireämpänä työnantajamaksujen vuoksi.

Raporttimme osoittaa, että verotuksen todelliset vaikutukset ovat syvästi sidoksissa kunkin maan talouden rakenteeseen, innovaatiokykyyn ja huipputulojen luon-

Taulukko 3 Ruotsin Lafferin käyrän huippukohdat eri parametriarvoin, ansiotulon saajien ylin prosentti, $a = 2,3$

Jousto (ε)	Tulonmuunto (s)	
	s = 0	s = 0,07
$\varepsilon = 0,3$	57 %	59 %
$\varepsilon = 0,4$	50 %	52 %
$\varepsilon = 0,46$	46 %	49 %
$\varepsilon = 0,5$	44 %	47 %

Lähde: Kirjoittajien omat laskelmat.

teeseen. Pelkkä veroprosenttien rinnastaminen ilman rakenteellista analyysiä johtaa helposti virheellisiin politiikkasuosituksiin.

Mikäli ajatellaan, että Ruotsissa talouden dynamiikka kumpuaa inhimillisen pääoman synnyttämistä ulkoisvaikutuksista ja toisaalta yksilöiden kannustimista pyrkii urallaan eteenpäin, on ymmärrettävää, että Ruotsi on keventänyt verotustaan. Edellä esitetyissä malleissa verotuksen maksimoivan veroaste on matalammalla dynaamisten mekanismien vuoksi.

Havainnosta ei kuitenkaan kannata tehdä sitä johtopäätöstä, että Suomi voisi tuudittautua korkeaan verotukseensa dynamiikan puutteen vuoksi. Dynaamisiin vaikutuksiin uskovan päätöksenteon tulisi pyrkiä samaan aikaan luomaan edellytyksiä dynaamisuudelle sekä verotuksen että muiden kasvun esteiden purkamisella.

Oman lisäksiinnostavuutensa luovat urakehityksen odotusmekanismit ja siitä kumpuavat kannusteet. Suuria tuloja lupaavassa ”supertähtitaloudessa” verotuksen kireys ei ole välttämättä ongelma, jos menestyksen toteutuksessa palkkio on suuri ja kireän verotuksen rooli sosiaalivakuutuksena korostuu (Kindermann & Krueger, 2022). Mikäli Ruotsissa taloudellisen jättipotin mahdollisuus on suurempi, myös verotuksen ongelma on vähäisempi.

Vakuutuslogiikka ei kuitenkaan poista kannustinongelmaa. Sama mekanismi, joka pienentää epäonnistumisen nettotappiota, pienentää myös onnistumisen rajatuottoa. Siksi progressiivisen verotuksen kokonaisvaikutus riskinottoon ja ponnisteluihin riippuu muun muassa siitä, kuinka suuri epäsuhtainen mahdollinen palkkio menestyksestä suhteessa tappioon on, kuinka paljon epävarmuutta päätöksiin liittyy ja kuinka helposti yksilö voi muuttaa käyttäytymistään. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kahdessa muuten samanlaisessa maassa progressio voi toimia eri tavoin: jos toisessa maassa huippumenestyksen potentiaali on suurempi, sama veroprosentti voi olla vähemmän haitallinen kuin maassa, jossa tulojakauman yläpään palkkio on rajallisempi.

Myös yritysten skaalautumisen kannustamisen näkökulmasta Suomen ja Ruotsin verotuksen kannustimissa on nähtävissä eroja ainakin oman pääoman ehtoisten kannustimien, kuten henkilöstöoptioiden verokohtelun ja institutionaalisen joustavuuden tasolla.

Esimerkiksi Not Optional -aineisto (ks. <https://www.notoptional.eu/>) luokittelee maita sen perusteella, kuinka suotuisa verotus- ja sääntely-ympäristö on kasvuyritysten optio-ohjelmille; tämän vertailun mukaan Ruotsi saa Suomea selvästi korkeammat pistemäärät. Tämä heijastaa muun muassa sitä, että Ruotsissa ns. henkilöstöoptiot voidaan tietyin tiukasti rajatuin (mm. optioiden käyttöä, yrityksen kokoa, ikää ja toimialaa sekä työntekijän asemaa koskevin) ehdoin verottaa vasta pääomatu-lona myyntitihetkellä, kun taas Suomessa optioetu verotetaan tyypillisesti ansiotulona jo käyttöhetkellä, minkä lisäksi myös sosiaalivakuutusmaksujen kohtelu on työntekijän ja työnantajan näkökulmasta raskaampaa.

4 Pohdintoja lopuksi

Tämän raportin johtopäätös on, että ylimmät rajaverot ovat talouden rakenteen ja dynaamisten kanavien valossa edelleen korkeita. Raporttimme kokonaisarvion perusteella päätös rajaverojen laskusta keväällä 2025 vaikuttaa oikealta, ja verotuksen keventäminen edelleen voisi olla järkevää.

Arvioimme verotuksen vaikutuksia paljon hyödynnetyssä Saezin mallikehikossa. Havaintojemme mukaan erityisesti tulojakauman ylimmässä tuloprosentissa, jossa uusin kotimainen näyttö on relevanteinta, huippu asettuu useissa uskottavissa parametrijhdistelmässä alle 51 %:n. Se tukee tulkintaa, että ylimmät rajaverot ovat edelleen liian korkeita. Jos toteutunut korkein rajavero ylittää verotuoton maksimoivan veroasteen, veronkevennys kasvattaa sekä julkisia että yksityisiä tuloja. Viimeaikainen näyttö viittaa siihen, että tämä tilanne on todennäköinen ja iterahoitusasteet ylittävät 100 %. Koko korkeimman rajaveron piirissä olevassa ryhmässä huippu voi sijoittua 51 %:n ylä- tai alapuolelle riippuen siitä, kuinka suuri käyttäytymisjousto todellisuudessa on ja kuinka paljon vasteesta on tulonmuuntoa.

Raporttimme perspektiivi on kuitenkin laajempi. Rajaverot eivät vaikuta vain siihen, tehdäänkö töitä enemmän vai vähemmän, vaan siihen, miten osaaminen ja työpanos allokoituvat työurien, yritysten ja toimialojen tasolla. Veropolitiikan arviointi pelkän perinteisen verotuottohuipun tai staattisten joustoarvioiden avulla jää väistämättä vajaaksi.

Korostamme raportissa dynaamisia ponnistelu- ja urakanavia. Näissä kanavissa rajavero kohdistuu tyypillisesti juuri niihin päätöksiin, joiden kautta kasvun kannalta keskeinen aineeton pääoma kertyy. Verotus vaikuttaa muun muassa osaamisen syventämiseen, organisaatioiden kehittämiseen, myynnin ja markkinoinnin skaalaamiseen sekä johtamis- ja koordinoitavuuteen. Työn verotuksen kiila on samalla kiila myös aineetoman pääoman kertymässä, vaikka vaikutus voikin olla vaikeasti havaittava.

Tulokset laajemmista tarkasteluista viittaavat siihen, että verotulot maksimoiva veroaste on herkkä sille, millaisia huipputulojen ulkoisvaikutukset ovat, ja ulkoisvaikutukset huomioivan verotuksen pitäisi olla kevyempää. Tulokset korostuvat erityisesti korkeimman 1 % tuloryhmässä, joiden osalta on viimeaikaista näyttöä ulkoisvaikutuksista (Kleven, 2025).

Dynaamisiin vaikutuksiin uskovien päätöksenteon tulisi pyrkiä samaan aikaan luomaan edellytyksiä dynaamisuudelle sekä verotuksen että muiden kasvun esteiden purkamisella.

Suomen tki-tavoitteiden näkökulmasta tämä yhteys on tärkeä. Kun tavoitteena on nostaa tki-panostuksia 4 % bkt-osuuteen, lisäpanostusten tuottavuusvaikutus riippuu olennaisesti siitä, kuinka hyvin osaajat ja yritykset voivat skaalata, oppia ja siirtyä tuottavampiin tehtäviin. Ylimpien marginaalien taso vaikuttaa suoraan näihin ponnistelu- ja allokaatiomekanismeihin erityisesti niissä ryhmissä, joissa tutkimusnäyttö viittaa suurimpiin käyttäytymisvaikutuksiin. Siksi veropolitiikan ja innovaatiopolitiikan yhteensovittaminen on olennaista sen kannalta, saadaanko tki-lisäyksestä irti odotettua kasvuvaiikutusta ja veropohjan vahvistumista.

Työn verotuksen kireydessä ei ole kysymys vain työntekijöiden kannustimista vaan koko yrityssektorin rakenteesta. Klassisessa taloustieteellisessä tulkinassa yritysten kokoajakauma heijastaa sitä, miten heterogeeninen johtaja- ja yrittäjäkyykyys kohdentuu yrityksiin (Lucas, 1978). Kun työn verokiila on korkea ja yrityksen kasvataminen edellyttää rekrytointia, työnjaon syvenemistä ja organisaation rakentamista, verotus voi siirtää tasapainoa kohti pienempää mittakaavaa.

Työurakannustimien kehittäminen kustannustehokkaasti edellyttää kohdentamista niihin vaikutuskanaviin, joissa dynaamiset vaikutukset ovat suuria.

Ensimmäinen kustannustehokkuuden periaate on rajakii- lojen loiventaminen siellä, missä urakehitys ja osaamis- pääoman tuotto realisoituvat. Tämä ei tarkoita välttämättä laajaa verotason laskua kaikille, vaan veroasteikon ja veronluonteisten maksujen yhteisvaikutuksen tarkaste- lua siten, että uralla etenemisen ja tuottavuuden kasvun palkinto ei romahda juuri huipputaitojen ja johtamisvas- tuun kohdalla. Suomen nykyinen koulutusmalli nojaa ma- taliin, yhteiskunnallistettuihin koulutuskustannuksiin ja toisaalta korkeaan verokiilaan työuran aikana. Jos tavoit- teena on vahvistaa dynaamisia kanavia, joissa osaaminen kumuloituu ja tuottavuus kasvaa uran myötä, koulutuk- sen rahoituksen ja työuran verotuksen yhteisvaikutus tu- lee tehdä näkyväksi.

Toinen periaate on efektiivisten rajaverojen tasoittami- nen niissä kohdissa, joissa järjestelmä synnyttää jyrkkiä hyppäyksiä kannustimissa. Tällaiset hyppäykset voivat olla käyttäytymisen kannalta kalliita, vaikka ne eivät nä- kyisi keskimääräisissä veroasteissa. Yhtenäinen, enna- koitava ja loivasti muuttuva rajaverorakenne on usein sekä hallinnollisesti että kannustinmielessä tehokkaam- pi kuin järjestelmä, jossa kannustinongelmat kasaantu- vat tietyille uravaiheille.

Kolmanneksi urakannustimia voidaan parantaa myös li- säämällä liikkuvuutta. Jos työpaikan vaihtuminen on ins- titutioiden vuoksi riskialtista ja raskasta, yksilöt eivät välttämättä ohjaudu tuottavampiin tehtäviin, vaikka hei- dän nettotulonsa kasvaisivat. Tässä kohtaa kustannuste- hokkuus tarkoittaa usein sääntöjä ja vakuutusratkaisuja, jotka pienentävät liikkuvuuden riskiä ilman, että sosiaa- liturvan vakuutusarvo tai palkkaamisen hyöty yritykselle heikkenee olennaisesti. Tällaiset uudistukset voivat pa- rantaa allokaatiota ja tuottavuutta jo pienillä finanssipo- liittisilla kustannuksilla (Schoefer, 2025).

Neljäs periaate liittyy yritysten skaalautumiseen. Työn verotuksen ja omistajatoiminnan verotuksen suhdetta on arvioitava siten, ettei verojärjestelmä järjestelmällisesti palkitse pienimuotoista omistajatyötä ja tulonmuuntoa enemmän kuin palkkaamiseen perustuvaa kasvua. Vaa-

rana on muuten, että politiikka lisää yrittäjyyttä mutta samalla heikentää yritysten skaalautumista ja työnjaon syvenemistä. Suomessa tämä linkittyy myös kasvuyritysten kannustinjärjestelmiin ja oman pääoman ehtoihin palkitsemismuotoihin, joissa verokohtelun yksityiskohdat voivat vaikuttaa avainosaajien sitouttamiseen ja kasvun rahoitukseen.

Viidenneksi päätöksenteossa tärkeää ei ole pelkästään se, onko jokin vero haitallinen tai tehokas yksinään, vaan miten sen haitat vertautuvat muihin veroihin (Roppinen, 2026). Julkisen talouden tasapainoa voidaan säätää muuttamalla verotuksen painopistettä: esimerkiksi kiristämällä toista veroa tai vastaavasti sopeuttamalla julkisia menoja. Tässä suhteessa korkeat työn rajaverot näyttävät tehottomina veroina moniin muihin veromuotoihin nähden, vaikka niiden keventäminen ei olisi-kaan täysin itseään rahoittavaa.

Lopuksi on hyvä todeta, että verotuksen vaikutukset kietoutuvat Suomessa ja Euroopassa laajempiin rakenteellisiin kitkoihin. Schoefer (2025) korostaa, että Euroopan heikompi työmarkkinadynamiikka voi hidastaa tuottavuuden kasvua ja estää luovan tuhon kannalta välttämättömää resurssien uudelleenkohdentumista. Tämä on erityisen haitallista niillä alueilla, joilla tuottavuus ja kasvu nojaavat aineettomaan pääomaan, teknologiaan, ICT:n käyttöönottoon ja disruptoihin innovaatioihin (Schoefer, 2025). Kun tällaiset kitkat yhdistyvät korkeaan työn verokiilaan, lopputulos voi olla vaikutuksia vahvistavaa: Korkea verokiila nostaa rekrytoinnin ja kasvun kustannusta, ja matala liikkuvuus heikentää osaamisen allokaatiota ja yritysten kykyä löytää oikeat tekijät oikeisiin tehtäviin.

On myös huomionarvoista, että Pohjoismaiden tulotasa-arvo perustuu huomattavassa määrin markkinatulojen ja palkkojen kompressioon yrityksissä jo ennen veroja ja tulonsiirtoja. Mm. Mogstad ym. (2025) korostavat, että korkea progressio ja palkkakompressio voivat heikentää kannustimia koulutukseen ja uraponnisteluun, vaikkakin kompressiolla voi nähdä myös positiivisia kasvuaikutuksia. Tämä näkökulma kuitenkin muistuttaa, että jos ta-

voitteena on huippuosaamisen ja skaalautuvien yritysten vahvistaminen, on tarkasteltava yhdessä sekä vaikutuksia yrityksiin että työntekijöiden kannustimiin.

On huomionarvoista, että työn verokiilan ja verorakenteen kokonaisarviointi on välttämättömää myös osaa-ijen saatavuuden ja työmarkkinoiden kilpailukyvyn näkökulmasta. Suomeen tulevien kansainvälisesti liikkuvien osaa-ijen – ja vuodesta 2026 alkaen tietyin ehdoin myös paluumuuttajien – palkkatuloon sovelletaan määräaika-isesti kiinteää 25 prosentin lähdeveroa yleisen progressiivisen ansiotuloverotuksen sijaan. Vaikka emme ota tässä raportissa suoraan kantaa lähdeveron tasoon tai rakenteeseen, sen olemassaolo liittyy olennaisesti sekä osaa-ijen (kansainväliseen) liikkuvuuteen (Di Nola ym., 2025) että heidän työpanoksensa synnyttämiin ulkois-vaikutuksiin.

Tässä raportissa olemme tarkastelleet ylimpien rajave-rojen sekä verotuottojen välistä yhteyttä. On kuitenkin muistettava, että verotuotot maksimoiva veroaste ei välttämättä ole sama asia kuin ihmisten hyvinvoinnin maksimoiva veroaste – varsinkin, jos veroaste lasketaan Saezin kaavaa hyödyntäen, jolloin merkittäviä ulkoisvaikutuksia jää tarkastelun ulkopuolelle. Poliittisten mieltymysten takia on siis täysin perusteltua alentaa rajaveroasteita, vaikka se ei välttämättä johtaisi verotuloja maksimoivaan suuntaan. Päinvastoin, mikäli päättäjät painottaa voimakkaasti tulonjaollisia aspektoja, verotuksen kiristäminen voi olla perusteltua, vaikka se johtaisi verotuottojen las-kuun. Jälkimmäisen valinnan osalta olemme tosin kriit-tisiä, kuten raportista käy ilmi.

Kaiken kaikkiaan näkemyksemme on, että korkeimpien rajaverojen keventäminen on edelleen perusteltua/voi edelleen kannattaa. Se tuskin heikentää erityisemmin verotuottoja – pitkällä aikavälillä vaikutus voi olla jopa myönteinen. Laajemmin havainnot haastavat pohtimaan, kuinka pohjoismaisen mallin elementit yhdistetään jat-kossa sellaiseen kannustin- ja dynamiikkarakenteeseen, joka tukee myös aineettoman pääoman kertymistä ja yri-tysten skaalautumista.

Liite: Perinteinen verotulot maksimoivan veroasteen laskentamalli

Johdamme tässä liitteessä Saezin (2001) staattisen verotuottoa maksimoivan ylimmän rajaveroasteen (ns. Laffer-huipun) laskukaavan sekä sen tulonmuunnon huomioivan laajennuksen (Saez ym., 2012; Piketty ym., 2014). Johto nojaa kahteen empiirisesti estimoitavaan tunnuslukuun: verotettavan tulon joustoon ε ja tulojakauman yläpään muotoa kuvaavaan a -parametriin.

Tarkastellaan ylimmän veroluokan rajaveroa t , joka kohdistuu rajatulotason y^* ylittävään tulonosaan. Olkoon y tarkasteltava veropohja, ja määritellään rajan ylittävä tulo $z = y - y^*$ (kun $y \geq y^*$). Olkoon $\bar{y} = E[y | y \geq y^*]$ keskimääräinen tulo rajan y^* yläpuolella ja $\bar{z} = E[z | y \geq y^*] = \bar{y} - y^*$ keskimääräinen ylijäämätulo. Jos ylimpään luokkaan kuuluu N veronmaksajaa, ylimmän luokan veropohja on $B(\tau) = N \times \bar{z} = N(\bar{y} - y^*)$ ja verokertymä $R(\tau) = \tau \times B(\tau)$.

Kun rajaveroa kiristetään hieman, verotuotto muuttuu kahdesta syystä. Ensimmäinen on mekaaninen vaikutus: korkeampi vero kerrotaan olemassa olevalla veropohjalla. Toinen on käyttäytymisvaikutus: verokannustimien heikkeneminen supistaa veropohjaa. Muutos voidaan kirjoittaa muodossa $dR = B \times d\tau + \tau \times dB$.

Käyttäytymisreaktiota kuvataan verotettavan tulon joustolla ε nettoprosentin suhteen $(1 - \tau)$. Oletamme, että ylimpään luokkaan kuuluvien keskitulo reagoi nettoprosenttiin seuraavasti: $d\bar{y}/\bar{y} = \varepsilon \times d(1 - \tau)/(1 - \tau) = -\varepsilon \times d\tau / (1 - \tau)$.

Koska ylin rajavero koskee vain rajan y^* ylittävää osaa, veropohjan suhteellinen muutos on suurempi kuin y :n suhteellinen muutos. Tässä on syytä määritellä $a \equiv \bar{y}/(\bar{y} - y^*)$. Tällöin pätee $dB/B = a \times d\bar{y}/\bar{y} = -a\varepsilon \times d\tau / (1 - \tau)$.

Sijoittamalla tämä yhtälöön $dR = B \times d\tau + \tau \times dB$ saadaan $dR = B \times d\tau - \tau \times B \times a\varepsilon \times d\tau / (1 - \tau)$. Verotuottoa maksimoiva veroaste saavutetaan kohdassa, jossa $dR = 0$.

$$\tau^* = \frac{1}{(1 + a \times \varepsilon)}$$

missä $a \equiv \bar{y}/(\bar{y} - y^*)$. Kaava tiivistää Laffer-huipun kahteen havaittavaan tunnuslukuun. Parametri a mittaa sitä, kuinka suuri osa ylimpien tulonsaajien keskitulosta on tuloajan y^* ylittävää veropohjaa; paksumpi tulojakauman häntä (enemmän tuloja selvästi rajan y^* yläpuolella) pienentää a :ta ja nostaa verotuottoa maksimoivaa veroastetta.

Jos tulojakauman yläpää noudattaa Pareto-jakaumaa alkaen tulorajasta y^* , a on vakio tarkastelualueella. Muussa tapauksessa a ja siten myös verotuottoa maksimoiva veroaste voivat riippua valitusta tulorajasta y^* .

Tulonmuunnon huomioivassa laajennuksessa (Saez ym., 2012; Piketty ym., 2014) osa käyttäytymisvasteesta voidaan tulkita tulon siirtymiseksi toiseen veropohjaan (esim. palkan sijasta osinkoja tai tulojen ajoitusta). Merkitään $s \in [0,1]$ sitä osuutta käyttäytymisvasteesta, joka on tulonmuuntoa, ja olkoon muunnetun tulon efektiivinen veroaste. Tällöin verotuottoa maksimoiva veroaste voidaan kirjoittaa:

$$\tau^* = \frac{1 + \tau_2 s a \times \varepsilon}{1 + a \times \varepsilon}$$

Kun $s = 0$, kaava palautuu perusmalliin. Kun $s > 0$, osa veropohjan supistumisesta siirtyy toiseen veropohjaan, ja siten verotuoton menetys on pienempi kuin tilanteessa, jossa sama vaste olisi kokonaan todellista veropohjan katoamista. Siksi tulonmuunto (suurempi s) ja/tai muunnetun tulon korkeampi veroaste τ_2 nostavat verotuottoa maksimoivaa veroastetta.

Samaa tulosta voidaan tulkita itserahoitusasteen avulla. Pienessä veromuutoksessa itserahoitusaste voidaan kirjoittaa muodossa $IRA = \frac{a \times \varepsilon (t - \tau_2)}{1 - \tau}$, ja Laffer-huipussa $IRA = 1$.

Viitteet

- ¹ Kirkollisveroa lukuun ottamatta.
- ² Käytännössä vaikutuksia voidaan odottaa muutamien vuosien aikajänteellä, mutta ajoitukseen liittyy paljon epävarmuutta.
- ³ Erityisesti verotettavan tulon joustolla 0,4–0,5 nettoveroasteen suhteen, jonka voi ennakoida toteutuvan useiden vuosien aikajänteellä.
- ⁴ Huomioiden keskimääräiset kunnallis- ja kirkollisveroprosentit sekä palkansaajan veronluonteiset sosiaalivakuutusmaksut.
- ⁵ Riittävän tunnusluvun lähestymistapa tarkoittaa ajattelutapaa, jossa monimutkaisen ilmiön koko yksityiskohtaista rakennetta ei tarvitse mallintaa, vaan päätösten tekemiseen riittää muutama keskeinen mittari, jotka tiivistävät olennaisen tiedon.
- ⁶ Valaistaan esimerkillä laskukaavaa. Oletetaan, että rajavero laskee 50 %:sta 48 %:iin. Nettoprosentti (1 – veroaste) nousee tällöin 0,50:stä 0,52:een, eli noin 4 %. Jos verotettavan tulon jousto on $\varepsilon = 0,4$, verotettava tulo kasvaa karkeasti noin $0,4 \times 4 \% = 1,6 \%$. Jos lisäksi tulonmuunnon osuus on $s = 0,16$, tästä 1,6 prosentista tulkitaan noin 16 % veropohjien väliseksi siirtymäksi ja noin 84 % ”todelliseksi” veropohjan muutokseksi; tällöin varsinainen veropohjan kasvu olisi noin 1,3 % ($0,84 \times 1,6 \%$).
- ⁷ Laskelmissa siis oletetaan, että ihmisillä on tietty osaamistaso, kykyjakauma, joka realisoituu palkkana. Mitä korkeampi potentiaalinen kyvykkyys, sitä suurempi palkka.
- ⁸ Imai ja Keane (2005), Stantcheva (2014), Kapička ja Neira (2019) ja Keane (2022) käyttävät dynaamisia elinkaarimalleja korostaen ikään sidotun veropolitiikan ja koulutustukien merkitystä. Badel ym., (2020) tarkastelevat korkeimpia marginaaliveroja inhimillisen pääoman näkökulmasta. Jacobs (2002; 2005) ja Bovenberg ja Jacobs (2005) osoittavat, kuinka verot vääristävät kannustimia erityisesti luottorajoitteiden tai epätäydellisten markkinoiden talouksissa.
- ⁹ Empiirisissä verotettavan tulon joustoa koskevissa tutkimuksissa tulovaikutuksia ei yleensä eritellä erikseen (Lundberg, 2024). Koska arviot perustuvat usein veromuutoksiin, jotka vaikuttavat samalla myös ihmisten käytettävissä oleviin tuloihin, joustoestimaatit kuvaavat käytännössä kokonaisreaktiota: sekä kannustimien muutosta että tulomuutoksen vaikutusta. Näin ne soveltuvat hyvin myös Laffer-tyyppisiin verotuottolaskelmiin, joissa tarkastellaan käytettävissä oleviin tuloihin vaikuttavia veroreformeja.
- ¹⁰ Taustalla on ajatus, että paremmat johtajat osaavat johtaa suurempia yrityksiä ja yrityksen optimaalinen koko kasvaa johtajan kyvykkyuden mukana (span of control, Lucas, 1978).
- ¹¹ Luvut on laskettu Ruotsin SCB:n ja Suomen Verohallinnon verovuotta 2024 koskevien tilastojen perusteella.
- ¹² Teknisesti identifioivana oletuksena olevan vakaan yksilövasteen oletus (Stable Unit Treatment Value Assumption) edellyttää, että tutkittavien yksilöiden vaikutukset eivät riipu muiden yksilöiden saamista käsittelyistä.

Kirjallisuus

Acemoglu, D. & Pischke, J.-S. (1998). Why Do Firms Train? Theory and Evidence. *Quarterly Journal of Economics*, 113(1), 79–119.

Acemoglu, D. & Pischke, J.-S. (1999). The Structure of Wages and Investment in General Training. *Journal of Political Economy*, 107(3), 539–572.

Aghion, P. & Howitt, P. (1992). A Model of Growth Through Creative Destruction. *Econometrica*, 60(2), 323–351.

Akcigit, U., Grigsby, J., Nicholas, T. & Stantcheva, S. (2022). Taxation and Innovation in the Twentieth Century, *The Quarterly Journal of Economics* 137(1), 329–385.

Ales, L. & Sleet, C. (2016). Taxing Top CEO Incomes. *American Economic Review*, 106(11), 3331–66.

Badel, A. & Huggett, M. (2017). The Sufficient Statistic Approach: Predicting the Top of the Laffer Curve. *Journal of Monetary Economics*, 87, 1–12.

Badel, A., Huggett, M. & Luo, W. (2020). Taxing Top Earners: A Human Capital Perspective. *Economic Journal*, 130(629), 1200–1225.

Bhandari, A. & McGrattan, E.R. (2021). Sweat equity in US private business. *The Quarterly Journal of Economics*, 136(2), 727–781.

Blumkin, T., Ruffle, B. & Ganun, Y. (2012). Are Income and Consumption Taxes Ever Really Equivalent? Evidence from a Real-Effort Experiment. *European Economic Review*, 56, 1200–1219.

Bovenberg, A. & Jacobs, B. (2005). Human Capital and Optimal Positive Taxation of Capital Income. *International Tax and Public Finance*, 12(3), 249–261.

Bryson, A. & Dale-Olsen, H. (2025). Job search under changing labour taxes. *Labour Economics*, 95.

Chetty, R. (2012). Bounds on elasticities with optimization frictions: A synthesis of micro and macro evidence on labor supply. *Econometrica*, 969–1018.

Di Nola, A., Kocharkov, G., Scholl, A., Tkhir, A.M. & Wang, H. (2025). Taxation of top incomes and tax avoidance. *International Economic Review*, 66(3), 983–1018.

ETK (2022). *Lakisäätöiset eläkkeet: pitkän aikavälin laskelmat 2022*. Eläketurvakeskus.

European Commission (2025). *Data on Taxation Trends, DG Taxation and Customs Union, based on Eurostat data*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/economic-analysis/data-taxation-trends_en

Gruber, J. & Saez, E. (2002). The elasticity of taxable income: evidence and implications. *Journal of Public Economics*, 84, 1–32.

Guo, Y. (2024). Taxing Top Incomes in a World of Entrepreneurs. Unpublished manuscript.

Guvenen, F., Kuruscu, B. & Ozkan, S. (2014). Taxation of Human Capital and Wage Inequality: A Cross-Country Analysis. *The Review of Economic Studies*, 81 (2), 818–850.

Harju, J. & Matikka, T. (2016). The elasticity of taxable income: What is “real” and what is not? *International Tax and Public Finance*, 23(4), 640–669.

Harju, J., Matikka, T. & Kosonen, T. (2016). *Tuloverotuksen vaikutus työn tarjontaan*. Valtioneuvoston selvitystyön tutkimustoiminnan julkaisusarja 5/2016.

Heckman, J.J., Lochner, L. & Taber, C. (1998). Explaining Rising Wage Inequality: Explorations with a Dynamic General Equilibrium Model of Labor Earnings with Heterogeneous Agents. *Review of Economic Dynamics*, 1(1), 1–58.

Imai, S. & Keane, M. (2004). Intertemporal Labor Supply and Human Capital Accumulation. *International Economic Review*, 45 (2), 601–641.

Jacobs, B. (2002). *Optimal taxation of human capital and credit constraints*. Tinbergen Institute Discussion Paper No. 02-044/2.

Jacobs, B. (2005). Optimal income taxation with endogenous human capital. *Journal of Public Economic Theory*, 7(2), 295–315.

- Jacobsen, K., Kleven, H., Kolsrud, J., Landais, C. & Munoz, M.** (2024). *Taxing Top Wealth: Migration Responses and Their Aggregate Economic Implications*. NBER Working Paper No. 32153.
- Jones, C.I.** (2022). Taxing Top Incomes in a World of Ideas. *Journal of Political Economy*, 130(9), 2227–2274.
- Jäntti, M., Pirttilä, J. & Selin, H.** (2015). Estimating labour supply elasticities based on cross-country micro data: A bridge between micro and macro estimates? *Journal of Public Economics*, 127, 87–99.
- Kapička, M., & Neira, J.** (2019). Optimal Taxation with Risky Human Capital. *American Economic Journal: Macroeconomics* 11 (4), 271–309.
- Kawano, L., Olson, J.S., Slemrod, J. & Hsieh, M.H.** (2025). How taxes affect growth: Evidence from cross-country panel data: L. Kawano et al. *International Tax and Public Finance*, 1–70.
- Keane, M.** (2022). Recent research on labor supply: Implications for tax and transfer policy, *Labour Economics*, 77.
- Keane, M. & Rogerson, R.** (2015). Reconciling Micro and Macro Labor Supply Elasticities: A Structural Perspective. *Annual Review of Economics*, 7, 89–117.
- Kindermann, F. & Krueger, D.** (2022). High Marginal Tax Rates on the Top 1 Percent? Lessons from a Life-Cycle Model with Idiosyncratic Income Risk, *American Economic Journal: Macroeconomics* 14:2.
- Kirkko-Jaakkola, M. & Kotamäki, M.** (2022). Kasvattaako ylimmän marginaaliveron kevennys verotuloja? *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 118:2, 217–239.
- Kleven, H.** (2025). *Externalities and the Taxation of Top Earners*. NBER Working Paper 33345.
- Kleven, H., Kreiner, C., Larsen, B. & Sogaard, J.** (2025). Micro vs Macro Labor Supply Elasticities: The Role of Dynamic Returns to Effort. *American Economic Review*, 115(9): 2849–2890.
- Koivisto, A.** (2023). *Tax planning and investment responses to dividend taxation*. VATT Working Papers 154.
- Koski, H., Maliranta, M., Fornaro, P., Juuti, T., Kiehma, I. & Pajarinen, M.** (2023). *Yritysten tuottavuuserot ja tuottavuuden eturintama*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:42.
- Koski, H., Pajarinen, M. & Rouvinen, P.** (2024). *Miltä Suomen aineeton pääomakanta näyttää Ruotsiin ja Saksaan verrattuna?* Etlä Muistio nro 133. <https://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-133.pdf>
- Kosonen, T. & Matikka, T.** (2023). *Discrete Labor Supply: Quasi-Experimental Evidence and Implications*. FIT Working Paper 9.
- Kotakorpi, K. & Matikka, T.** (2017). Revenue-maximizing top earned income tax rate in the presence of income-shifting. *Nordic Tax Journal*, 1, 100–107.
- Kuusi, T., Kotamäki, M. & Kirkko-Jaakkola, M.** (2025). *Talous takalukossa*. Suomen korkeiden rajaverojen ongelma. Etlä Raportti nro 158. <https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-158.pdf>
- Lichter, A., Löffler, M., Isphording, I.E., Nguyen, T.V., Poege, F. & Siegloch, S.** (2025). Profit taxation, R&D spending, and innovation. *American Economic Journal: Economic Policy*, 17(1), 432–463.
- Lockwood, B., Nathanson, C. & Weyl, E.G.** (2017). Taxation and the Allocation of Talent. *Journal of Political Economy*, 125(5): 1635–1682.
- Lucas Jr., R.E.** (1978). On the size distribution of business firms. *The Bell Journal of Economics*, 508–523.
- Lundberg, J.** (2024). *Top Income Taxation: Efficiency, Social Welfare and the Laffer Curve*. IFN Working Paper No. 1492.
- Macnamara, S., Pidkuyko, K. & Rossi, T.** (2024). Marginal tax rates and income in the long run: Evidence from a structural estimation. *Journal of Monetary Economics*, 142.
- Matikka, T.** (2018). Elasticity of taxable income: Evidence from changes in municipal income tax rates in Finland. *Scandinavian Journal of Economics*, 120 943–973.

Mirrlees, J.A. (1971). An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation. *The Review of Economic Studies*, 38(2), 175–208.

Mogstad, M., Salvanes, K.G. & Torsvik, G. (2025). *Income Equality in The Nordic Countries: Myths, Facts, and Lessons*. BFI Working Paper No. 2025-25. Becker Friedman Institute for Economics, University of Chicago.

Murto, R. (2024). *Miksi Suomi pysähtyi?* Suuntaviittoja uuteen talouskasvuun. Otava.

Neisser, C. (2021). The elasticity of taxable income: A meta-regression analysis. *Economic Journal*, 131(640), 3365–3391.

Piketty, T., Saez, E. & Stantcheva, S. (2014). Optimal taxation of top labor incomes: A tale of three elasticities. *American Economic Journal: Economic Policy*, 6(1), 230–271.

Pirttilä, J. (2009). *Mirrlees Review ja Suomen verojärjestelmä*. Teoksessa Eerola, E., Kari, S. & Pehkonen, J. (toim.): Verotuksen ja sosiaaliturvan uudistaminen – miksi ja mihin suuntaan? VATT-julkaisu 54.

Pirttilä, J. & Selin, H. (2011). Income Shifting within a Dual Income Tax System: Evidence from the Finnish Tax Reform of 1993. *Scandinavian Journal of Economics*, 113, 120–144.

Prescott, E.C. (2004). Why do Americans work so much more than Europeans? *Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review*, 28(1), 2–15.

Riksrevision (2023). *Förändrade inkomstskatteregler 2011–2023*. Underlag till granskningsrapport.

Rogerson, R. & Wallenius, J. (2009). Micro and macro elasticities in a life cycle model with taxes. *Journal of Economic theory*, 144(6), 2277–2292.

Romer, P.M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of political Economy*, 98(5, Part 2), 71–102.

Ropponen, O. (2026). Verotuksen kustannukset yhteiskunnalle – Poliittikasuosituksia Suomelle. ETLA Muistio nro 172. <https://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-172.pdf>

Rothschild, C. & Scheuer, F. (2014). *A Theory of Income Taxation under Multidimensional Skill Heterogeneity*. NBER Working Paper 19822.

Saez, E. (2001). Using Elasticities to Derive Optimal Tax Rates. *Review of Economic Studies*, 68, 205–229.

Saez, E., Slemrod, J. & Giertz, S.H. (2012). The Elasticity of Taxable Income with Respect to Marginal Tax Rates: A Critical Review. *Journal of Economic Literature*, 50(1) 3–50.

Schoefer, B. (2025). *Eurosclerosis at 40: Labor Market Institutions, Dynamism, and European Competitiveness*. NBER Working Paper No. 33975

Seuri, A. (2022). Kommentti Kirkko-Jaakkolalle ja Kotamäelle. *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 118:3, 458–463.

Stafford, T.M. (2018). *Do workers work more when earnings are high?*, Institute of Labor Economics (IZA), pages 1–11, November. <https://ideas.repec.org/a/iza/izawol/journal2018n455.html>

Stantcheva, S. (2014). Optimal Taxation and Human Capital Policies over the Life Cycle. *Journal of Political Economy*, 122(6), 1345–1391.

Talouspolitiikan arviointineuvosto (2016). *Economic Policy Council Report 2015*. Helsinki.

Tanskanen, A. (2020). Kommentti Viherkentälle eläkemaksujen veroluonteesta, *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 116. Vsk. - 4/2020, 637–641.

Valtiovarainministeriö (2010). *Verotuksen kehittämissuunnitelman loppuraportti*. Valtiovarainministeriön julkaisuja 51:2010.

Varjonen-Ollus, R. (2025). *Behavioural Effects of a Top Marginal Income Tax Rate Increase*. VATT Working Papers 180.

Weber, C.E. (2014). Toward obtaining a consistent estimate of the elasticity of taxable income using difference-in-differences. *Journal of Public Economics*, 117, 90–103.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Economic Research

ISSN-L 2323-2447,
ISSN 2323-2447,
ISSN 2323-2455 (Pdf)

Kustantaja: Etlatieto Oy

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
